

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

Katedra: účetnictví a financí

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Zhodnocení vedení účetnictví z pohledu daně z příjmů a vypovídací schopnosti pro
rozhodování daňového subjektu**

Evaluation of accounting from view of income tax and information capability
for decision of tax subject

Vedoucí diplomové práce:
Ing. Milena Trpělková

Autor:
Bc. Tomáš Brož

2006

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno a příjmení: Bc. Tomáš Brož

Studijní program: N 6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

Název tématu: Zhodnocení vedení účetnictví z pohledu daně z příjmů a vypovídací schopnosti pro rozhodování daňového subjektu
Evaluation of accounting from view of income tax and information capability for decision of tax subject

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :
(v zásadách pro vypracování uveďte cíl práce a metodický postup)

Cíl práce:

Zhodnocení vlivu vedení účetnictví na daňový základ účetní jednotky – fyzické osoby, daňové důsledky při zahájení a ukončení podnikání a při zahájení a ukončení účtování daňového subjektu.

Osnova:

1. Úvod
2. Účtování z pohledu zákona o daních z příjmů a zákona o účetnictví
3. Možnosti zjištění základu daně v souvislosti s právní formou daňového subjektu a druhem příjmu.
4. Daňově účinné náklady a výnosy účetní jednotky na rozdíl od daňově účinných příjmů a výdajů daňového subjektu zjišťujícího základ daně jiným zákonným způsobem.
5. Popis současné situace u vybraného daňového subjektu
6. Zhodnocení daňového zatížení tohoto vybraného daňového subjektu a případný návrh možné změny.

7. Závěr
8. Přehled použité literatury
9. Přílohy

Rozsah grafických prací:

Rozsah průvodní zprávy: 50 – 60 stran

Seznam odborné literatury:

Zákon č. 586/1992 Sb. o dani z příjmů.

Zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví

K. Kubátová: Daňová teorie a politika, ASPI PUBLISCHING 2003

Šťastný Z., Škampa J., Nesrovnal J.: Daň z příjmů a podvojný účetnictví, KDP ČR 2002

Boněk, V. – Běhounek, P. – Benda, V. – Holmes, A.: Lexikon daňových pojmů. Ostrava, Sagit 2001

Odborné ekonomické a daňové časopisy:

Ekonom

Daňový zpravodaj DaZ

Daně a právo v praxi

Finance a úvěr

Hospodářské noviny

Vedoucí diplomové práce: Ing. Milena Trpělková

Konzultant:

Datum zadání diplomové práce: Únor 2004

Termín odevzdání diplomové práce: 30. 4. 2006

L.S.

prof. Ing. František Střeleček, CSc.
Vedoucí katedry

doc. Ing. Magdalena Hrabánková, CSc.
Děkan

V Českých Budějovicích dne 27. února 2004

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma *Zhodnocení vedení účetnictví z pohledu daně z příjmů a vypovídací schopnosti pro rozhodování daňového subjektu* vypracoval samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu použité literatury.

.....

V Českých Budějovicích 14. dubna 2006

Děkuji vedoucí mé diplomové práce paní Ing. Mileně Trpělkové za konzultace a praktické rady při zpracování této diplomové práce.

Abstract

The name of this work is „Evaluation of accounting from view of income tax and information capability for decision of tax subject“. Objective of this diploma work is to evaluate accounting system on the tax base of businessman – individual person, tax consequences in the beginning and ending of business and in beginning and ending of accounting of tax subject.

Obsah

Úvod	1
1. Účetnictví a daň z příjmů	3
1.1 Vymezení účetních jednotek	3
1.2 Právní úprava účetnictví	7
1.3 Smysl a cíl účetnictví	8
2. Daňová evidence	10
2.1 Charakteristika daňové evidence	10
2.2 Obsah a forma daňové evidence	12
2.3 Evidence příjmů a výdajů	13
2.3.1 Deník příjmů a výdajů, peněžní deník	14
3. Výdaje uplatňované paušální částkou	16
4. Daň stanovená paušální částkou	19
5. Daňové a nedaňové příjmy a výdaje, výnosy a náklady	21
5.1 Daňové výdaje (náklady)	22
5.2 Nedaňové výdaje (náklady)	25
5.3 Zdanitelné a nezdanitelné příjmy (výnosy)	26
6. Vliv přechodu z vedení daňové evidence na účetnictví a naopak na základ daně z příjmů	29
7. Daňové důsledky při ukončení podnikání	31
8. Popis současné situace u vybraného daňového subjektu, simulace jeho možných situací	34
8.1 Přechod z účetnictví na vedení daňové evidence	34

8.2 Přejchod z daňové evidence na účetnictví	39
8.3 Zahájení a ukončení podnikání – účetní a daňové důsledky .	43
8.4 Základ daně konkrétního daňového subjektu	45
8.5 Vybrané účetní operace podnikatele v roce 2004	49
Závěr	54
Seznam použité literatury	57
Seznam příloh	59

Úvod

Každý začínající podnikatel – fyzická osoba musí před zahájením své podnikatelské činnosti řešit mimo jiné otázku jak a kam zaznamenávat a promítat veškeré finanční toky (případ daňové evidence) či penězi oceněné náklady a výnosy (případ účetnictví) a rovněž penězi oceněný majetek a jeho zdroje týkající se jeho podnikatelské aktivity. Podnikatel může volit mezi soustavou účetnictví či daňovou evidencí. Může se rozhodnout, zda bude účtovat (tj. povede „podvojně“ účetnictví) a údaje z účetnictví použije pro zjištění daně z příjmů nebo zda účtovat nebude a povede tzv. daňovou evidenci a na základě té vypočítá daň z příjmů. Dalšími možnostmi s ohledem na stanovení základu daně z příjmů jsou, že podnikatel povede pouze záznamy o příjmech a evidenci pohledávek vzniklých v souvislosti s podnikatelskou činností a pro zjištění základu daně z příjmů uplatní tzv. paušální výdaje nebo pro daňové účely zvolí možnost stanovení daně paušální částkou.

Cílem této diplomové práce je poukázat na možnosti, které podnikatel – fyzická osoba má pro zaznamenávání finančních toků souvisejících s jeho podnikáním, zhodnotit vypovídací schopnosti těchto možností a porovnat je s ohledem na základ daně a výši daně z příjmů.

Rozhodnutí o tom, jak bude podnikatel zaznamenávat své finanční údaje, však nespočívá zcela na jeho vůli, neboť existují jisté zákonné normy, kterými se podnikatel při své volbě musí řídit. Takovouto normou je především zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví (dále jen ZoÚ), který vymezuje, na koho se tento zákon vztahuje, tj. kdo je účetní jednotkou a povede tedy účetnictví (vzhledem k zániku soustavy jednoduchého účetnictví je pojmem účetnictví nadále myšleno pouze účetnictví podvojně). Z fyzických osob povedou povinně účetnictví:

- fyzické osoby, které jsou jako podnikatelé zapsány v obchodním rejstříku,
- fyzické osoby, které jsou podnikateli a jejich obrat dle zákona o DPH (včetně plnění osvobozených od této daně, jež nejsou součástí obratu) přesáhl za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 15 milionů korun,
- fyzické osoby, které jsou podnikateli a jsou účastníky sdružení bez právní subjektivity a jeden z účastníků sdružení je účetní jednotkou podle ZoÚ,
- fyzické osoby, kterým povinnost vedení účetnictví ukládá zvláštní předpis.

Tato práce by měla usnadnit rozhodování podnikatele o tom, zda s ohledem na základ daně a výši daně z příjmů je výhodnější být buďto účetní jednotkou a vést účetnictví nebo nebýt účetní jednotkou a vést tzv. daňovou evidenci (tj. evidovat příjmy a výdaje pro

zjištění základu daně z příjmů) a zhodnotit vypovídací schopnosti účetnictví a daňové evidence jako takových. Zároveň by měla podnikateli ukázat jakési kladné a záporné stránky účetnictví při podnikatelově rozhodování o dalším vývoji firmy.

Hned v úvodu zdůrazňuji, že existuje možnost, že účetní a daňová legislativa se bude v průběhu psaní této práce trochu vyvíjet. Samozřejmě se vynasnažím zachytit veškeré legislativní aktualizace, avšak nevyklučuji případné odchylky mezi skutečnostmi zaznamenanými v této práci a skutečným stavem v době odevzdání této práce. Nicméně předpokládám, že k velkým legislativním změnám týkajících se tématu této práci, by dojít nemělo.

1. Účetnictví a daň z příjmů

1.1 Vymezení účetních jednotek

Ke konci roku 2003 byla provedena novelizace zákona o účetnictví, jejíž nejpodstatnější úpravou bylo zrušení soustavy jednoduchého účetnictví. Zrušení jednoduchého účetnictví je reakcí na vstup České republiky do Evropské unie ve smyslu zavedení jednotných účetních pravidel, neboť členské země EU používají výhradně podvojný účetnictví a jednoduché účetnictví je pro ně neznámým pojmem. Vzhledem k tomu, že jednoduché účetnictví sloužilo především ke zjišťování daně z příjmů, bylo nutné v souvislosti se zrušením jednoduchého účetnictví provést novelu zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále jen ZDP), kterou se nově zavádí a upravuje vedení tzv. daňové evidence pro účely zjištění základu daně z příjmů. Daňová evidence umožňuje evidovat příjmy a výdaje jednodušším způsobem než tomu bylo v soustavě jednoduchého účetnictví (k daňové evidenci viz další kapitola). Novelizovaný ZoÚ nově vymezuje tuzemské fyzické osoby – podnikatele, které budou účetními jednotkami. Půjde o:

- Fyzické osoby, které jsou jako podnikatelé zapsány v obchodním rejstříku. Tyto osoby povedou účetnictví ode dne zápisu do obchodního rejstříku.
- Fyzické osoby, které jsou podnikateli, pokud jejich obrat podle zákona o DPH (včetně plnění osvobozených od této daně, jež nejsou součástí obratu tj. např. příjmy lékárníků nebo lékařů) přesáhl za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 15 miliónů Kč. Tyto osoby vedou účetnictví od prvního dne účetního období následujícího po kalendářním roce, ve kterém se staly účetní jednotkou (tj. ve kterém přesáhly uvedený obrat).
- Fyzické osoby, které vedou účetnictví na základě svého vlastního rozhodnutí. Tyto osoby povedou účetnictví od prvního dne účetního období následujícího po období, ve kterém se rozhodly vést účetnictví. Pokud fyzická osoba zahajuje podnikání, může se rozhodnout vést účetnictví již ode dne zahájení podnikání.
- Fyzické osoby, které jsou podnikateli a jsou účastníky sdružení bez právní subjektivity a alespoň jeden z účastníků sdružení je účetní jednotkou. Tyto osoby povedou účetnictví od prvního dne účetního období následujícího po období, ve kterém se buď staly účastníkem takového sdružení nebo některý z účastníků se stal účetní jednotkou.

- Fyzické osoby, kterým povinnost vedení účetnictví ukládá zvláštní předpis. Tyto osoby povedou účetnictví ode dne zahájení činnosti, pro kterou zvláštní předpis ukládá povinnost vést účetnictví.

Dále jsou účetními jednotkami:

- právnické osoby, které mají sídlo na území České republiky,
- zahraniční osoby, které na území ČR podnikají nebo provozují jinou činnost podle zvláštních předpisů,
- organizační složky státu.

Fyzické osoby ukončí vedení účetnictví vždy při ukončení své činnosti, jinak mohou vedení účetnictví ukončit nejdříve po uplynutí 5 po sobě následujících účetních období, ve kterých vedly účetnictví. Přestože toto „pětileté“ ustanovení se objevuje v ZoÚ až v roce 2004, neznamená to, že podnikatel povede účetnictví minimálně do konce roku 2009. Pokud je účetní jednotkou dobrovolně např. od 1.1. 2001, bude to znamenat, že k 1.1. 2006 (po pětiletém vedení účetnictví) může vedení účetnictví ukončit (samozřejmě za podmínky, že se nestane účetní jednotkou povinně podle ZoÚ).

Většina podnikatelů, kteří se v současné době připravují na přechod z daňové evidence na vedení účetnictví, jsou fyzické osoby, jež se stávají účetní jednotkou z důvodu překročení obratu. Tyto osoby se stávají účetní jednotkou v roce, jež následuje po roce, ve kterém dosáhly stanovené výše obratu. Povinnost vést účetnictví pak nastává dle ustanovení §4 odst. 3 ZoÚ od prvního dne účetního období následujícího po kalendářním roce, ve kterém se staly účetní jednotkou. V této souvislosti obsahuje ZoÚ ve znění zákona č.669/2004 Sb. důležitá přechodná ustanovení, kterými se mění povinnosti fyzických osob, jež se staly k 1.1. 2004 účetní jednotkou z titulu překročení stanovené výše obratu za rok 2003.

„Fyzické osoby, které se do dne účinnosti tohoto zákona staly účetní jednotkou podle ustanovení § 1 odst. 2 písm. e) zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění zákona č. 492/2000 Sb., zákona č. 353/2001 Sb. a zákona č. 437/2003 Sb., se považují za účetní jednotku až ode dne účinnosti tohoto zákona, není-li dále stanoveno jinak. Pokud obrat těchto účetních jednotek podle § 1 odst. 2 písm. e) zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, přesáhl 15 000 000 Kč, mají povinnost vést účetnictví od 1. ledna 2006; uvedené fyzické osoby, jejichž obrat nepřesáhl 15 000 000 Kč, se nepovažují za účetní jednotku a povinnost vést účetnictví jim nevzniká. K dřívějšímu vzniku povinnosti vést účetnictví se nepřihlíží, s výjimkou vzniku povinnosti na základě

ustanovení § 1 odst. 2 písm. d), f) a h) zákona č. 563/1991 Sb., v účinném znění.“ (Zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví v platném znění)

Z tohoto krkolomného ustanovení je možné definovat následující postup:

1) Podnikatelé, kteří nepřekročili v r. 2003 obrat 15 mil. Kč

Tito se dle přechodných ustanovení zákona nepovažují za účetní jednotku a nejsou povinni vést účetnictví. K případnému dřívějšímu vzniku povinnosti se nepřihlíží.

2) Podnikatelé, kteří překročili v r. 2003 obrat 15 mil. Kč

Tito se považují za účetní jednotku od roku 2005 povinnost vést účetnictví vzniká k 1.1. 2006.

V podstatě se jedná o ustanovení vztahující se pouze k roku 2005, kdy by dle litery zákona již byla povinnost některých podnikatelů vést účetnictví z důvodu překročení výše obratu k 1.1. 2005, avšak zde je ponechána možnost povinně účtovat až od 1.1. 2006. Současně se nepřihlíží k dříve stanovené výši obratu 6 mil. Kč dle zákona č. 437/2003 Sb.

Obdobně to platí i pro účastníky sdružení, kteří se původně stali k 1.1. 2004 účetní jednotkou z důvodu účasti ve sdružení, kde důvodem vzniku povinnosti vést účetnictví je skutečnost, že obrat alespoň jednoho z členů sdružení přesáhl stanovenou hranici.

Příklad: Podnikatel fyzická osoba dosáhl v r. 2003 obratu 7 mil. Kč – tento podnikatel není povinen vést od r. 2005 účetnictví.

Podnikatel fyzická osoba dosáhl v r. 2004 obratu 8 mil. Kč – tento podnikatel není povinen vést od r. 2005 ani od r. 2006 účetnictví.

Na tomto místě bych rád porovnal příklady dvou odborných článků Ing. Sedlákové a Ing. Machaly. Oba uvádí velice podobný příklad, ale každý s jiným řešením.

„Dotaz 6 – Podnikatel – fyzická osoba v r. 2003 přesáhl zákonem stanovený limit 15 mil. Kč, jeho obrat činil 16 mil. Kč. V r. 2004 podnikatelskou činnost utlumil, takže za r. 2004 obrat činil 7 mil. Kč. Je povinen od r. 2005 nebo 2006 vést účetnictví? Odpověď – Podle zákona o účetnictví není rozhodující výše obratu v r. 2003. Rozhodující je výše obratu v r. 2004. Ta byla nižší než zákonný limit 15 mil. Kč, a proto se poplatník nestal účetní jednotkou, a tedy účetnictví od r. 2005 ani od r. 2006 nepovede.“ (SEDLÁKOVÁ, E., Účetnictví č.4 2005)

„Příklad č. 10 – Podnikatel zabývající se výrobní činností účtoval v roce 2003 v soustavě jednoduchého účetnictví. V tomto roce dosáhl obrátu 17 450 000 Kč. V roce 2004 vedl daňovou evidenci podle § 7b ZDP a dosáhl obrátu 14 980 000 Kč. Z titulu obrátu za rok 2003 se podnikatel stal v souladu s přechodnými ustanovením ZÚ účetní jednotkou až 1.1. 2005 a je povinen vést účetnictví od 1. ledna 2006. K tomuto datu je tedy povinen přejít z daňové evidence na vedení účetnictví.“ (MACHALA, O., Účetnictví č.2 2005)

Na těchto dvou příkladech je možné doložit dvojí vysvětlení litery zákona. Já osobně se přikláním k řešení Ing. Machaly, kdy byl v r. 2003 překročen limit obrátu 15 mil. Kč, podnikatel se tedy v r. 2004 stal účetní jednotkou a dle Přechodných ustanovení zákona č. 669/2004 Sb. má povinnost vést účetnictví od 1. ledna 2006. Nicméně je zde vidět nedokonalost účetní legislativy v tak zásadním bodě, jako je okamžik povinnosti vést účetnictví.

V roce 2005 z tuzemských fyzických osob – podnikatelů tedy povedou účetnictví ty osoby, jež jsou k 1.1. 2005 či dříve zapsány v obchodním rejstříku a ty, jež se rozhodnou vést účetnictví dobrovolně. V roce 2006 již pak i ty osoby, kteří překročili v roce 2003 stanovenou výši obrátu 15 mil. Kč a rovněž ty osoby, jež jsou či se stanou účastníky sdružení bez právní subjektivity a alespoň jeden z účastníků je či se stane účetní jednotkou

V návaznosti na určení okamžiku povinnosti vést účetnictví se mohou účetní jednotky rozhodnout podle § 9 odst. 3 ZoÚ, zda povedou účetnictví v plném nebo ve zjednodušeném rozsahu. Obecně platí, že pokud ZoÚ nestanoví možnost vedení účetnictví ve zjednodušeném rozsahu, vedou účetní jednotky účetnictví v plném rozsahu. Povinně ve zjednodušeném rozsahu povedou účetnictví organizační složky státu. Z fyzických osob mohou ve zjednodušeném rozsahu vést účetnictví tuzemské fyzické osoby, které nemají povinnost mít účetní závěrku ověřenu auditorem. Z právnických osob mohou účetnictví ve zjednodušeném rozsahu vést např. církve, náboženské společnosti, obecně prospěšné společnosti apod.

V čem spočívá zjednodušená forma vedení účetnictví?

- Účtový rozvrh může být sestaven na úrovni účtových skupin. Otázkou je, zda tato možnost má praktické uplatnění.
- Nemusí být používány knihy analytických účtů a podrozvahových účtů.
- Možnost spojit účtování v deníku s účtováním v hlavní knize.

- Nelze účtovat o rezervách a opravných položkách s výjimkou daňových rezerv a daňových opravných položek. Zákaz použití tzv. ostatních rezerv a ostatních opravných položek nepovažují za příliš vhodný, neboť i účetní jednotka, která chce vést co nejméně složité účetnictví, může mít důvod např. k vyšší tvorbě opravné položky u nejistých pohledávek než umožňují daňové předpisy.
- Nelze oceňovat majetek, případně závazky reálnou hodnotou.

V plném rozsahu povedou účetnictví vždy obchodní společnosti, státní podniky a družstva s výjimkou družstev bytových, jež nepodléhají auditu a družstev založených výhradně za účelem zajišťování hospodářských, sociálních anebo jiných potřeb svých členů.

Pokud má dojít ke změně rozsahu vedení účetnictví, lze tak učinit jen k prvnímu dni účetního období následujícího po účetním období, ve kterém účetní jednotka zjistila skutečnosti, kvůli kterým je změna rozsahu vedení účetnictví nutná.

1.2 Právní úprava účetnictví

Účetnictví podnikatelských subjektů v České republice je upraveno soustavou předpisů na úrovni zákonů a norem, které navazují na jiné věcné právní předpisy a zákony. Tyto normy ve svém komplexu vytvářejí účetní systém. Základním kamenem účetního systému České republiky je zákon o účetnictví a v některých aspektech také obchodní zákoník. Dále na tyto dva pilíře navazuje celá řada dalších zákonů a norem, které jsou věcným základem pro účetnictví. Jedná se např. o zákon o daních z příjmů, zákon o cenných papírech, zákon o konkurzu a vyrovnání, zákon směnečný a šekový a další zákony. Z prováděcích předpisů k účetnictví je nutné zdůraznit zejména vyhlášky vydávané Ministerstvem financí podle § 37b zákona o účetnictví a České účetní standardy, které upravují používání účetních metod a postupů účtování v jednotlivých oblastech účtování a pro jednotlivé typy účetních jednotek. (Ryneš, P., 2005)

Základním pilířem účetnictví je tedy zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, jehož nejzásadnější novela č. 437/2003 Sb. vstoupila v platnost od 1.1. 2004. Pro rok 2005 byl ZoÚ novelizován pouze v souvislosti týkající se přechodu z daňové evidence na účetnictví v závislosti na výši obrátu novelou č. 669/2004 Sb. V tomto případě se zvýšil limit obrátu pro povinný přechod na účetnictví ze 6 milionů na 15 milionů. Podle § 37b ZoÚ vydalo

Ministerstvo financí prováděcí vyhlášku č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení ZoÚ pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, ve znění vyhlášky č. 472/2003 Sb. platné od 1.1. 2004 (dále jen vyhláška). Novinkou v účetnictví jsou od r. 2004 tzv. České účetní standardy pro podnikatele (dále jen ČÚS). ČÚS nepředstavují právní normy, které musí být bezpodmínečně respektovány. Jejich úkolem je zajistit soulad při používání účetních metod účetními jednotkami. Podle § 36 ZoÚ se jejich použití považuje za plnění ustanovení o účetních metodách podle ZoÚ. ČÚS nahrazují do konce r. 2003 používané Postupy účtování pro podnikatele.

Přestože účetní předpisy vystupují navenek nezávisle a neměly by být formálně vázány na předpisy daňové, skutečnost v ČR je taková, že účetní předpisy jsou velmi silně ovlivňovány předpisy daňovými, zejména zákonem o daních z příjmů (zákon č. 586/1992Sb.) a zákonem o rezervách (zákon č. 593/1992 Sb.). Svoji roli zde také hraje fakt, že tvorba a výklad daňových a účetních předpisů jsou institucionálně soustředěny pod Ministerstvo financí, což způsobuje prohloubení vzájemných vazeb účetní i daňové oblasti.

Vazba účetnictví na zákon o daních z příjmů vyplývá zejména z ustanovení § 23 odst. 2 až odst. 4 zákona o daních z příjmů. Toto ustanovení zákona o daních z příjmů v zásadě stanoví způsob zjištění základu daně u poplatníků daně účtujících v soustavě podvojného účetnictví. U těchto poplatníků se zjišťuje základ daně z příjmů za zdaňovací období z výsledku hospodaření zjištěného v účetnictví, přičemž tento výsledek hospodaření se zvyšuje a snižuje, popř. je ho možno snižovat i zvyšovat o položky vymezené zákonem o daních z příjmů. (Ryneš, P., 2005)

Jelikož Zákon o daních z příjmů (ZDP) je mnohdy formulován obecně, vydává Ministerstvo financí tzv. Pokyny řady D jako konkrétní výklady k jednotlivým ustanovením ZDP.

1.3 Smysl a cíl účetnictví

Cílem účetnictví je zachytit správně a pravdivě ekonomickou realitu podniku podle pravidel, zásad a metody, kterou účetnictví používá. Účetní systém již není úzce spjat s daňovými předpisy jako v minulosti a daňová hlediska nejsou pro účetnictví primární. Daňový základ se zjišťuje pro účely daně z příjmů mimoúčetně. Základem daně z příjmů je u poplatníka, který účtuje v soustavě podvojného účetnictví, účetní hospodářský výsledek (zisk nebo ztráta). (Ryneš, P., 2005)

Je pravda, že postupem času se v ČR účetnictví čím dál více odděluje od daní a začíná plnit svoji hlavní funkci zachycení pravdivé reality podnikání. Myslím si však, že většina běžných drobných podnikatelů kteří účtují, účtují primárně s ohledem na stanovení daně z příjmů a nikoliv proto, aby měli zachycenu realitu svého podnikání. Samozřejmě u větších firem již tomu bude jinak, ty skutečně vedou účetnictví pro potřebu znát své výsledky hospodaření, neboť v ohromném množství dokladů a vysokých částek je třeba mít nějaký systém a stanovení základu daně z příjmů je pro ně až druhořadé. V těchto větších firmách má účetnictví ještě další, řekl bych jakýsi motivační účel, neboť dobré vedení účetnictví respektive dobré finanční výsledky zachycené v účetnictví – dobrý hospodářský výsledek je východiskem pro vyplácení podílů na zisku. Proto je v takových firmách tlak na účetní hospodářský výsledek.

2. Daňová evidence

2.1 Charakteristika daňové evidence

V návaznosti na zrušení jednoduchého účetnictví, jež přinesla novela ZoÚ k 1.1. 2004, nebude od roku 2004 velké množství podnikatelů vést účetnictví. Novela ZoÚ totiž stanovuje podmínky, za kterých budou muset podnikatelé povinně vést účetnictví (viz výše). Pokud tyto podmínky „nesplní,“ nebudou muset povinně vést účetnictví, nebudou účetní jednotkou a nebude se na ně vztahovat ZoÚ. Podnikatelé, kteří nebudou mít povinnost vést účetnictví či nepovedou účetnictví dobrovolně, ale budou chtít uplatňovat výdaje pro zjištění základu daně z příjmů ve skutečné výši, tak povedou pouze záznamy pro zjištění základu daně v tzv. daňové evidenci.

Daňová evidence je legislativně upravena v § 7b ZDP. Daňová evidence je jakousi analogií do konce roku 2003 užívaného jednoduchého účetnictví, nahrazuje jednoduché účetnictví, avšak je méně administrativně náročná, jednodušší po metodické stránce a klade nižší nároky na technické vybavení. Sleduje pouze peněžní toky (příjmy a výdaje) související s podnikáním a stav majetku a závazků podnikatele ke konci účetního období. Pro obsahové vymezení jednotlivých složek majetku v daňové evidenci (např. definice zásob) se použijí účetní předpisy, pokud ZDP nestanoví jinak (např. hmotný majetek). Daňová evidence nemá stanovenou formu ani způsob vedení. Je stanoven pouze její obsah. § 7b odst. 1 ZDP stanoví, že daňová evidence zajišťuje zjištění základu daně z příjmů a obsahuje údaje o:

- a) příjmech a výdajích, v členění potřebném pro zjištění základu daně
- b) majetku a závazcích

Nejsou předepsány knihy majetku a závazků ani karty majetku tak, jak tomu bylo v jednoduchém účetnictví. Záleží tedy zcela na podnikateli – poplatníkovi, jaký způsob vedení daňové evidence zvolí. Poplatníci vedoucí daňovou evidenci mají ponechánu volnost i pokud jde o okamžik, ke kterému zaevidovávají jednotlivé případy, avšak s výjimkou příjmů podle § 9 ZDP – Příjmy z pronájmu, u kterých jsou poplatníci povinni podle § 9 odst. 6 ZDP vést záznamy o příjmech a výdajích v časovém sledu.

Poplatníci s příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti si tak v návaznosti na nové ustanovení § 7b mohou vést daňovou evidenci způsobem jaký si určí, přičemž musí být dodrženo to, že daňová evidence poplatníka zajišťuje zjištění základu daně a obsahuje údaje o příjmech a výdajích, v členění potřebném pro zjištění základu

daně, a o majetku a závazcích. Možnost vedení opravdu jednoduché evidence podle výše uvedeného ustanovení však komplikuje fakt, že např. podle dosud platného ustanovení § 39 odst. 3 zákona o správě daní a poplatků je poplatník daně z příjmů fyzických osob provozující podnikatelskou a jinou samostatnou výdělečnou činnost, který přijímá platby v hotovosti, povinen vést evidenci (záznamy) denních tržeb, není-li rozhodnutím správce daně stanoveno jinak. Dále platí to, že podle dosud platného § 39 odst. 1 zákona o správě daní a poplatků může správce daně uložit poplatníkovi, aby kromě výše uvedené daňové evidence vedl zvláštní záznamy, potřebné pro správné stanovení daňového základu a daně. Lze proto jen doufat, že nebude narušen záměr novely zákona v této oblasti a stanovení jednoduché daňové evidence nebude „torpédováno“ rozhodnutím finančních úřadů, které budou poplatníkům ztěžovat život. (Hovorka, M., bulletin KDP 11/03)

Zde je vidět zásadní rozdíl mezi daňovou evidencí a účetnictvím. Zatímco účetnictví by mělo poukázat na reálnou situaci podnikatele a teprve poté sloužit ke zjištění daně z příjmů, u daňové evidence je tomu naopak. Slouží primárně ke zjištění základu daně z příjmů, ale pokud je vedena průběžně, má i druhý užitek, neboť může podávat informace o stavu a pohybu majetku a dluhů podnikatele a lze ji tedy využít i pro ekonomické rozhodování podnikatele.

Rok 2005 je v podstatě prvním rokem, kdy drobní živnostníci podávají daňové přiznání na základě údajů z daňové evidence (tj. za rok 2004). Již v prvním roce existence daňové evidence se vyskytly některé problémy, které mohly způsobit potíže nemalému počtu daňových poplatníků. Jedná se především o evidenci příjmů a výdajů, popřípadě majetku a závazků, v cizí měně. Jelikož se na poplatníky užívající daňovou evidenci nevztahují účetní předpisy upravující přepočty cizí měny na Kč, musely se tyto poplatníci řídit striktně zákonem o daních z příjmů. Přepočtem cizí měny na měnu českou se zabývá § 38 ZDP. Ten v roce 2004 nařizoval poplatníkům, kteří nevedou účetnictví, použít pro přepočty cizí měny na Kč tzv. jednotný kurs, který se stanoví jako průměr směnného kursu stanoveného ČNB poslední den každého měsíce zdaňovacího období. Tento kurs je každoročně zveřejňován v prvním čísle Finančního zpravodaje v následujícím roce. Čili za rok 2004 je zveřejněn ve Finančním zpravodaji č.1/2005. Pokud ale poplatník podává daňové přiznání již v průběhu zdaňovacího období, pro přepočty měny použije buďto směnný kurs k datu uskutečnění jednotlivých příjmů a výdajů nebo průměr směnného kursu stanoveného ČNB poslední den každého měsíce části zdaňovacího období, za kterou se daňové přiznání podává.

Co tedy dělat, jestliže podnikatel obchoduje v cizí měně? Základní možností je evidovat příjmy a výdaje v průběhu období pouze v cizí měně a na českou měnu je přepočítat až po skončení zdaňovacího období po zveřejnění jednotného kursu. Tento postup sice neodporuje ZDP, ale v praxi, zejména pokud se v daňové evidenci vyskytne více takových případů a bude se jednat o nemalé částky, by při takovém postupu podnikatel ztratil přesný přehled o své finanční situaci i o předběžném vývoji dílčího základu daně z příjmů v průběhu roku a mohlo by mu to zkomplikovat rozhodování o dalším vývoji jeho podnikání. Novela ZDP platná od roku 2005 v § 38 odst. 1 tento problém řeší tak, že umožňuje poplatníkům, kteří nevedou účetnictví (tj. vedou daňovou evidenci), využít vedle jednotného kursu i kurs dle ZoÚ, tj. využít kurs denní či pevný. Nutno podotknout, že používání jednotného kursu zjištěného až po skončení zdaňovacího období, způsobilo v praxi významné potíže. Mohly se totiž vyskytnout i přímé daňové dopady, např. ve vazbě na DPH při zjišťování výše obratu pro povinnou registraci plátce DPH.

2.2 Obsah a forma daňové evidence

Charakteristickým rysem, jež budou mít sledované peněžní i hmotné toky v daňové evidenci, je jejich příčinná souvislost s podnikáním. Z tohoto pohledu je úkolem daňové evidence zachytit veškerý majetek a závazky podnikatele, které ovlivňují základ daně z příjmů. Jedná se o majetek, který podnikatel využívá ke své podnikatelské činnosti a o finanční zdroje, které se podílí na krytí podnikatelského majetku.

Jak již bylo uvedeno výše nemá daňová evidence stanovenou formu, pouze §7b odst.1 ZDP stanoví, co je jejím obsahem. Forma daňové evidence záleží tedy zcela na poplatníkovi. Pro peněžní prostředky je velice praktický deník příjmů a výdajů, popř. peněžní deník, ostatní složky majetku a závazků je vhodné zaznamenávat na tzv. evidenčních kartách.

Možná podoba záznamů v daňové evidenci je např. v těchto formách:

Deník příjmů a výdajů

Karty: dlouhodobého majetku, drobného majetku, zásob, úvěrů a půjček

Knihy pohledávek a závazků, mzdové listy, kniha jízd, evidence poskytnutých záloh, evidence najatého majetku

ZDP striktně nenařizuje, jak často by měl poplatník provádět zápisy v daňové evidenci, pouze říká, že poplatník je povinen evidovat všechny příjmy a výdaje relevantní pro předmětné zdaňovací období. Je však nepochybné, že z praktického hlediska je vhodné provádět daňovou evidenci průběžně. Zamezí se tím problémům na konci roku, kdy se složitě dohledávají doklady a vzpomíná se, jaké že to byly ty a ty výdaje.

Pro daňovou evidenci neexistuje zákonná povinnost inventarizace veškerého majetku a závazků. Podle § 7b odst. 4 ZDP je stanovena pouze povinnost zjistit skutečný stav zásob, hmotného majetku, pohledávek a závazků k poslednímu dni zdaňovacího období a o tomto zjištění provést zápis. Není tedy vyžadován zápis o veškerém obchodním majetku. O případné zjištěné rozdíly je pak nutné upravit základ daně podle § 24 a § 25 ZDP (v praxi se většinou jedná o manka a škody). V podstatě se jedná o velice jednoduchou inventarizaci, kde nejsou předepsány způsoby zjišťování skutečného stavu majetku a závazků a stanovena není ani forma zápisu.

Rozdílná oproti jednoduchému účetnictví je v daňové evidenci archivace dokladů. Na rozdíl od jednoduchého účetnictví, kde byla konkrétně časově vymezena povinnost úschovy účetních záznamů (např. účetní doklady, účetní knihy apod. 5 let), je povinnost uschovávat daňovou evidenci pouze za všechna období, pro které neskončila lhůta pro vyměření daně zákonem o daních z příjmů nebo zvláštním právním předpisem (např. zákonem o správě daní a poplatků). V praxi to znamená, že před skartací daňové evidence musí podnikatelé zkoumat nejen lhůty dle zákona o správě daní a poplatků, tzn. zda uplynula lhůta tří let od konce zdaňovacího období, v němž za daný rok vznikla povinnost podat daňové přiznání (tj. pro rok 2005 skončí tato lhůta 31.12 2009), a zda nedošlo k jejímu prodloužení, ale i zda nedošlo k prodloužení lhůt dle § 38r ZDP, tj. např. z důvodu uzavření smlouvy o finančním pronájmu s následnou koupí najaté věci nebo z důvodu uplatňování daňové ztráty. Při uplatňování daňové ztráty může lhůta pro vyměření daně činit teoreticky šestnáct let. Tedy pozor – lhůty pro vyměření daně mohou někdy podstatně přesáhnout lhůty, které pro úschovu účetních záznamů předepisoval § 31 ZoÚ.

2.3 Evidence příjmů a výdajů

Údaje o příjmech a výdajích tvoří hlavní součást daňové evidence. U poplatníků – fyzických osob, kteří uplatňují výdaje podle § 24 zákona o daních z příjmů, vstupují do daňové evidence veškeré příjmy z podnikatelské činnosti a výdaje spojené s majetkem zahrnutým v obchodním majetku. Jde o výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení

zdanitelných příjmů, které mohou být zahrnuty jen v prokázané výši a nejvýše v zákonem stanovené výši. Zapisují se do deníku příjmů a výdajů, v členění potřebném pro zjištění základu daně z příjmů. (Sedláček, J., 2004)

2.3.1 Deník příjmů a výdajů, peněžní deník

Deník příjmů a výdajů je určen podnikatelům s příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti, kteří nejsou účetní jednotkou podle ZoÚ a pro výpočet základu daně z příjmů prokazují výdaje ve skutečně vynaložené výši. Obsahem deníku příjmů a výdajů jsou minimálně tyto údaje:

- 1. datum uskutečnění transakce,*
- 2. označení daňového dokladu,*
- 3. popis transakce,*
- 4. příjmy celkem,*
- 5. příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů v členění podle dílčích základů daně,*
- 6. přehled o přijaté a zaplacené dani z přidané hodnoty (DPH),*
- 7. výdaje celkem,*
- 8. výdaje související s příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů,*
- 9. přehled o úpravách podle § 23 a ostatních podle ZDP, které zvyšují nebo snižují rozdíl mezi příjmy a výdaji za zdaňovací období.*

V deníku se zachycují jednak peněžní příjmy a výdaje (skutečné platby) a jednak nepeněžní transakce, které zvyšují nebo snižují rozdíl mezi příjmy a výdaji. Na konci zdaňovacího období se zjistí skutečné stavy majetku a závazků a případné rozdíly se promítnou do daňové evidence. (Sedláček, J., 2004)

Po zaznamenání veškerých peněžních i nepeněžních transakcí se na konci zdaňovacího období provedou součty, deník příjmů a výdajů se uzavře a údaje z něho se přenesou do přílohy č. 1 (popř. přílohy č. 2 u příjmů z pronájmu) přiznání k dani z příjmů a stanoví se dílčí základ daně.

Deník příjmů a výdajů však není jedinou možností, kterou podnikatelé mají. Pokud doposud vedli jednoduché účetnictví, mohou i nadále používat pro zjištění základu daně z příjmů klasický peněžní deník, jehož vedení je sice časově a administrativně náročnější, avšak na rozdíl od deníku příjmů a výdajů poskytuje celkový přehled o peněžních tocích

podnikatele v daném období. Peněžní deník nepochybně splňuje požadavky pro výpočet daně z příjmů kladené na daňovou evidenci.

Operace, jež nemají charakter pohybu peněz, se nezaznamenávají v deníku příjmů a výdajů (eventuelně v peněžním deníku), ale zaznamenají se v knize pohledávek a závazků a pomocných knihách. Jedná se např. o evidenci přijatých a vystavených faktur (kniha pohledávek a závazků, popř. evidence DPH), evidenci dlouhodobého majetku (karta dlouhodobého majetku), evidenci zásob (karta zásob, kniha zásob), mzdovou evidenci (mzdové listy) apod.

3. Výdaje uplatňované paušální částkou

Pokud se podnikatel rozhodne, že pro stanovení základu daně z příjmů nechce vést evidenci skutečně vynaložených daňových výdajů, tj. nehodlá vést účetnictví ani daňovou evidenci, nabízí mu § 7 odst. 9 ZDP možnost uplatnit výdaje tzv. paušální částkou z dosažených příjmů (dále jen paušální výdaje). Daňový základ se pak zjistí jako rozdíl zdanitelných příjmů a těchto paušálních výdajů. Paušální výdaje činí:

- o 80 % z příjmů ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství,
- o 60 % z příjmů ze řemeslných živností (např. kováři, opraváři, pekaři apod.)
- o 50 % z příjmů ze živností jiných než řemeslných (např. průvodci, maséři apod.)
- o 40 % z příjmů z jiného podnikání a z činností podle zvláštních předpisů (např. lékaři, advokáti, daňoví poradci apod.), z příjmů z užití nebo poskytnutí práv (např. autorské honoráře), z příjmů z výkonu nezávislého povolání (např. výkonní umělci, sportovci).

Tato výše paušálních výdajů se objevuje v ZDP teprve k 1.1.2006. Do této doby byly paušální výdaje nižší, čili tato legislativní úprava nesporně potěší mnoho osob samostatně výdělečně činných. Velikou výhodou těchto zvýšených „paušálních výdajů“ je nejen jejich zvýšení samotné, ale rovněž i jejich možné retrospektivní uplatnění již pro rok 2005.

ZDP v § 7 odst. 10 stanoví, že v uvedené paušální částce jsou zahrnuty veškeré daňové výdaje poplatníka, kromě pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na všeobecné zdravotní pojištění. Uvedené pojistné lze do daňových výdajů zahrnout v prokázané výši, avšak pouze do výše pojistného vypočteného sazbou bez jejího zvýšení z maximálního základu pro toto pojištění podle zvláštního předpisu.

Výhodou paušálních výdajů je nejen jejich jednodušší výpočet, ale také to, že není nutné vést účetnictví či daňovou evidenci. Je pouze povinnost vést záznamy o příjmech a evidenci pohledávek vzniklých v souvislosti s podnikáním nebo jinou samostatnou výdělečnou činností. Poplatník, který uplatňuje paušální výdaje, není účetní jednotkou a nevztahuje se na něho ZoÚ.

Výdaje paušálem lze uplatnit i u příjmů z pronájmu podle § 9 ZDP (od 1.1.2006 30% z příjmů) popř. u ostatních příjmů podle § 10 ZDP (jen u příjmů ze zemědělské výroby – 80%).

Základním pravidlem pro uplatnění paušálních výdajů je zákaz kombinace paušálních výdajů se skutečně prokázanými výdaji v rámci jednoho dílčího základu daně.

Poplatník se tedy musí rozhodnout, zda ze všech příjmů podle § 7 ZDP uplatní výdaje paušální nebo skutečné, stejně tak u § 9 ZDP. Nic však nebrání tomu, aby v rámci § 7 byly uplatněny výdaje jinou metodikou než v rámci § 9 ZDP (např. v § 7 skutečné a v § 9 paušální). (Boněk, V., aj., 2001)

Ing. Sedláková uvádí ve své knize *Daňové výdaje od A do Z v roce 2005*, že i podnikatelé – fyzické osoby, kteří jsou zapsáni v obchodním rejstříku, tzn. vedou povinně účetnictví, mohou pro stanovení základu daně z příjmů použít paušální výdaje. „Uplatnit výdaje paušální částkou mohou i podnikatelé fyzické osoby zapsané v obchodním rejstříku. Zákon o daních z příjmů nestanoví, že podnikatel zapsaný v obchodním rejstříku nemůže výdaje paušálem uplatnit. V daném případě poplatník nebude pro zjištění základu daně vycházet z hodnoty výnosů, pokud by měl povinnost vést podvojně účetnictví, ale pro účely daně z příjmů ze záznamů o příjmech, tj. bude evidovat každou přijatou částku, včetně přijatých záloh od 1. ledna do 31. prosince daného zdaňovacího období. Od těchto příjmů poté odečte výdaje paušální, zákonem stanovenou částkou a dále jako daňový výdaj uplatní skutečně zaplacené pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění. [...] Přitom však tyto podnikatelé musí současně vést i účetnictví tak, jak jim to zákon o účetnictví nově ukládá od r. 2004.“ (Sedláková, E., 2005)

Nicméně ZDP v § 23 odst. 2 písm. a) uvádí – „**Pro zjištění základu daně se vychází z výsledku hospodaření (zisk nebo ztráta), a to vždy bez vlivu Mezinárodních účetních standardů, u poplatníků, kteří vedou účetnictví.**“ Paragraf 23 odst. 2 písm. b) říká – „**Pro zjištění základu daně se vychází z rozdílu mezi příjmy a výdaji u poplatníků, kteří nevedou účetnictví.**“ Dle tohoto výkladu bych já tedy pochopil, že jakmile poplatník vede účetnictví (obzvláště pokud tak činí povinně dle ZoÚ), musí pro výpočet základu daně z příjmů vycházet z údajů z účetnictví, konkrétně z rozdílu mezi výnosy a náklady, jež představují výsledek hospodaření. Ne tedy, že si poplatník může vybrat mezi údaji z účetnictví a paušálními výdaji. Avšak pozor – vrátíme-li se zpět k již zmíněnému § 7

odst. 9 ZDP, který říká, že neuplatní-li poplatník výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmu, může uplatnit výdaje ve výši již dříve zmiňovaných paušálních výdajů, pak je možné se právem domnívat, že přestože poplatník vede účetnictví, může pro stanovení základu daně z příjmů vycházet ze skutečně dosažených příjmů a k tomu paušálem uplatněných výdajů.

Výklad zákona týkající se tohoto bodu není dle mého názoru jednoznačný a v praxi může způsobit dvojí pochopení zákona. Po konzultacích s odborníky z praxe jsem došel k závěru, že zřejmě je možné pro stanovení základu daně z příjmů využít tzv. paušální výdaje, přestože poplatník vede účetnictví, takový způsob je v praxi běžně realizován, avšak setkal se několikrát s negativním názorem odborníků z Komory daňových poradců. Já osobně bych asi v takovém případě pro stanovení základu daně z příjmů striktně vycházel z podkladů poskytnutých účetnictvím.

4. Daň stanovená paušální částkou

Další možností, kterou má podnikatel v souvislosti s daní z příjmů, je stanovení daně paušální částkou. Tato možnost je dána zákonem o daních z příjmů od 1.1. 2001 a to v § 7a. Smyslem této „paušální“ daně je zjednodušení administrativy u drobných podnikatelů a živnostníků.

Možnost stanovit paušální daň se týká poplatníků majících kromě příjmů osvobozených nebo příjmů zdanitelných zvláštní sazbou daně ještě:

- Příjmy podle § 7 odst. 1 písm. a) – ze zemědělství, lesního a vodního hospodářství,
- Příjmy podle § 7 odst. 1 písm. b) – ze živnosti,
- Příjmy podle § 7 odst. 1 písm. c) – z jiného podnikání podle zvláštních předpisů.

Na překážku stanovení paušální daně není, pokud podnikateli plynou úroky z vkladů na běžném účtu, který je podle podmínek banky určen k podnikání poplatníka.

O stanovení daně paušální částkou může poplatník požádat nejpozději do 31. ledna běžného zdaňovacího období.

Podmínkou pro stanovení paušální daně je, že podnikatelská činnost je provozována bez zaměstnanců nebo spolupracujících osob (nevztahuje se na spolupráci druhého z manželů, který může rovněž požádat o stanovení daně paušální částkou) a roční výše příjmů z podnikání za bezprostředně předcházející 3 kalendářní roky nepřesáhla 5 mil. Kč. Dále se nesmí jednat o účastníka sdružení. Novinkou od roku 2006 je, že o stanovení paušální daně může požádat i plátce DPH. Paušální daň stanoví správce daně do 15. května běžného roku svým rozhodnutím na základě předpokládaných příjmů a výdajů a progresivní sazby daně z příjmů fyzických osob, a to ve výši nejméně 600 Kč a až na 3 kalendářní roky. Takto stanovená daň je splatná v celé výši do 15. prosince běžného zdaňovacího období. Povinností poplatníka, kterému byla daň stanovena paušální částkou, je vést jednoduchou evidenci o výši dosahovaných příjmů, výši pohledávek a o hmotném majetku používaném pro podnikání a jedná-li se o plátce DPH, je ještě povinnost vést evidenci dle zákona o DPH. Pokud správce daně stanoví daň paušální částkou na více období a pokud zjistí, že došlo ke změně výše příjmů, popř. ke změně jiných okolností, ze

kterých při stanovení paušální daně vycházel, může za následující období po tomto zjištění daň stanovenou paušální částkou zrušit.

Pokud poplatník za období, za které mu byla stanovena daň paušální částkou, dosáhne příjmů z prodeje věci nebo práva, které byly zahrnuty do obchodního majetku nebo příjmů zahrnovaných do dílčích základů daně podle § 6 až 10 ZDP s výjimkou příjmů z podnikání podle § 7 odst. 1 písm. a) až c) ZDP v úhrnu vyšších než 6 000 Kč, tak se rozhodnutí o stanovení paušální daně ruší a poplatník podá přiznání k dani z příjmů fyzických osob, ve kterém však uvede příjmy a výdaje z podnikání podle § 7 odst. 1 písm. a) až c) ve výši, ze které se vycházelo při stanovení paušální daně. Zaplacená daň stanovená paušální částkou se započte na výslednou daňovou povinnost.

5. Daňové a nedaňové příjmy a výdaje, výnosy a náklady

V předcházejících kapitolách bylo možné seznámit se s možnostmi, které má podnikatel – fyzická osoba pro evidenci svých finančních záležitostí, potažmo pro výpočet daně z příjmů. Víme, že u poplatníků vedoucích účetnictví se pro stanovení základu daně vychází z výsledku hospodaření, u poplatníků vedoucích daňovou evidenci z rozdílu mezi příjmy a výdaji, popř. je možné nevést ani účetnictví ani daňovou evidenci a pro stanovení základu daně z příjmů vycházet z příjmů snížených o výdaje stanovené paušální částkou. Avšak pozor – do daňového základu nebudou vstupovat veškeré příjmy (v daňové evidenci) či výnosy (v účetnictví), kterých podnikatel za zdaňovací období dosáhl a ani veškeré výdaje (v daňové evidenci) či náklady (v účetnictví), které podnikatel za zdaňovací období vynaložil.

Poplatníci vedoucí účetnictví vychází při stanovení základu daně z příjmů z výsledku hospodaření, který je však nutné zvýšit o nedaňové náklady. Základ daně z příjmů tedy zohledňuje pouze náklady daňové, které ZDP nazývá *náklady prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů*.

Podobně je tomu u poplatníků vedoucích daňovou evidenci, kteří při stanovení základu daně z příjmů odečítají od zdanitelných příjmů tzv. daňové výdaje, které ZDP nazývá *výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů*.

Rozhodujícím faktorem odlišujícím příjmy od výnosů a výdaje od nákladů je hledisko časové. Příjmy a výdaje jsou zaznamenávány v okamžiku, kdy dochází k pohybu peněžních prostředků. Daňový základ vycházející z rozdílu mezi příjmy a výdaji pak závisí právě na výše zmíněném okamžiku, kdy dochází k pohybu peněz. O výnosech a nákladech se účtuje podle jejich časové a věcné souvislosti s daným účetním obdobím a nikoli podle okamžiku přijetí či zaplacení peněžních prostředků. Uplatnění tohoto principu vede k časovému rozlišování nákladů a výnosů. Do daňového základu v účetnictví, jež vychází z výsledku hospodaření (rozdílu mezi výnosy a náklady), tak vstupují pouze takové položky, které věcně a časově souvisí s daným účetním obdobím.

5.1 Daňové výdaje (náklady)

V následujících odstavcích budu pro účely ZDP označovat daňové náklady a daňové výdaje jen jedním společným termínem daňové výdaje, daňové příjmy a daňové výnosy společným termínem daňové příjmy. Jde zde především o to ukázat, které položky je možné a nutné podle ZDP zahrnout do základu daně a které nikoli.

Základním kritériem pro uznání daňových výdajů je ustanovení § 24 odst. 1 ZDP, které stanoví, že výdaje (náklady) vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů se pro zjištění základu daně odečtou ve výši prokázané poplatníkem a ve výši stanovené tímto zákonem a zvláštními předpisy (např. zákon č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách, v platném znění). Ve výdajích na dosažení, zajištění a udržení příjmů nelze uplatnit výdaje, které již byly v předchozích zdaňovacích obdobích ve výdajích na dosažení, zajištění a udržení příjmů uplatněny.

Velice důležitá je výše podtržená věta, kterou si lze vysvětlit tak, že poplatník může výdaje odečíst pouze tehdy, pokud byly vynaloženy na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů a toto je poplatník schopen prokázat. Prokázání souvislosti výdaje s dosažením, zajištěním a udržením zdanitelného příjmu je tedy na poplatníkovi, nikoli na správci daně. Co se týče výše výdajů, které může poplatník odečíst od zdanitelných příjmů pro zjištění základu daně, je nutné řídit se ZDP a zvláštními předpisy. To znamená, že když poplatník prokáže, že výdaje byly skutečně vynaloženy na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů a přitom pro výši těchto prokázaných výdajů je stanoven zákonem o daních z příjmů nebo zvláštními předpisy (např. zákonem o cestovních náhradách) limit, tak budou výdaje uznány pouze do výše tohoto limitu, i když poplatník byl schopen prokázat opodstatněnost celé jejich výše.

Významným vodítkem pro posouzení daňové uznatelnosti výdaje je § 24 odst. 2 ZDP, který do určité míry eliminuje případné subjektivní spory o uznatelnost či neuznatelnost výdaje. Toto ustanovení vyjmenovává několik výdajů (nákladů), u kterých se podmínka daňové uznatelnosti automaticky považuje za splněnou, pokud tyto výdaje prokazatelně neslouží k jiným účelům, než je dosahování, zajišťování a udržování zdanitelných příjmů.

Jako příklad daňově uznatelných výdajů, se kterými je možné se u podnikatele nejčastěji setkat, bych uvedl následující:

1. odpisy hmotné majetku,

2. zůstatková cena hmotného majetku, a to u:
 - přestitelských celků, trvalých porostů a zvířat podle přílohy, při jejich vyřazení,
 - prodaného nebo zlikvidovaného majetku, který lze podle ZDP odepisovat. Pokud dojde pouze k částečnému prodeji či likvidaci, je daňovým výdajem pouze poměrná část zůstatkové ceny. Zůstatkovou cenu nebo její část nelze uplatnit v případě, kdy se jedná o stavební dílo nebo jeho část, jež je likvidováno v souvislosti s výstavbou nového stavebního díla nebo jeho technického zhodnocení,
 - hmotného majetku předaného bezúplatně podle zvláštních předpisů, snížená o dotace na jeho pořízení,
 - hmotného majetku vyřazeného v důsledku škody, avšak jen do výše náhrad. Pokud se však jedná o vyřazení majetku v důsledku škody způsobené živelní pohromou nebo škody způsobené podle potvrzení policie neznámým pachatelem, lze do daňových výdajů zahrnout celou zůstatkovou cenu vyřazeného hmotného majetku
3. pojistné hrazené poplatníkem, pokud souvisí s příjmem, který je předmětem daně a není od daně osvobozen (např. pojištění zásob, pojištění dílny zahrnuté v obchodním majetku podnikatele),
4. pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na všeobecné zdravotní pojištění hrazené např. poplatníkem majícím příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti, zaměstnavatelem atd., avšak pouze do výše pojistného vypočteného sazbou bez jejího zvýšení z maximálního základu pro toto pojistné. Pro poplatníky, kteří vedou účetnictví je toto pojistné daňovým nákladem jen pokud bylo zapláceno, a to nejpozději do konce měsíce následujícího po uplynutí zdaňovacího období,
5. některé daně a poplatky
 - zaplacená daň z nemovitostí, z převodu nemovitostí, a to i v případě, bude-li zaplácena ručitelem za původního vlastníka
 - zaplacené poplatky vztahující se k činnostem, z nichž příjmy podléhají dani
 - silniční daň
6. výdaje na pracovní cesty,

7. paušální částky hrazené zaměstnavatelem zaměstnanci (např. náhrady za opotřebení vlastního nářadí, hodnota osobních ochranných pracovních prostředků apod.)
8. výdaje k jejichž úhradě je poplatník povinen podle zvláštních zákonů (např. výdaje na pracovní cesty zaměstnanců, zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání),
9. smluvní pokuty, úroky z prodlení, poplatky z prodlení, penále a jiné sankce ze závazkových vztahů pokud byly zaplacený,
10. u poplatníků, kteří vedou účetnictví, jmenovitá hodnota pohledávky nebo pořizovací cena pohledávky nabyté postoupením, vkladem a při přeměně společnosti, a to za předpokladu, že o pohledávce při jejím vzniku bylo účtováno ve výnosech a takto vzniklý zdanitelný příjem nebyl od daně osvobozen a lze-li současně k této pohledávce uplatňovat opravné položky dle zákona o rezervách, za dlužníkem:
 - u něhož soud zamítl návrh na prohlášení konkursu nebo u něhož soud zrušil konkurs pro nedostatek majetku a pohledávka byla poplatníkem přihlášena do konkursu a měla být vypořádána z konkursní podstaty,
 - který je v konkursním a vyrovnacím řízení na základě výsledků konkursního a vyrovnacího řízení,
 - který zemřel a pohledávka nemohla být uspokojena ani vymáháním na dědicích dlužníka,
 - který byl právnickou osobou a zanikl bez právního nástupce a věřitel nebyl s původním dlužníkem ekonomicky nebo personálně spojenou osobou anebo fyzickou osobou blízkou ve smyslu § 23 odst. 7 ZDP,
 - na jehož majetek, ke kterému se daná pohledávka váže, je uplatňována veřejná dražba, a to na základě výsledků dražby,
 - jehož majetek, ke kterému se pohledávka váže, je postižen exekucí, a to na základě výsledků provedením této exekuce.

Tolik tedy stručný výčet některých daňových výdajů podle § 24 odst. 2 ZDP. Pokud ale poplatník v § 24 odst. 2 ZDP svůj výdaj nenajde, neznamená to ještě, že se nemůže jednat o daňový výdaj. V tomto případě musí poplatník postupovat při zkoumání své daňové uznatelnosti podle výše uvedených základních podmínek uvedených v § 24 odst. 1

a pokud jsou splněny, tak si ještě musí ověřit, jestli není tento výdaj daňově neuznán podle § 25 ZDP (viz dále).

5.2 Nedaňové výdaje (náklady)

O výdajích (nákladech), které nejsou podle ZDP prokazatelně vynaloženy na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů, lze hovořit jako o výdajích nedaňových. Tyto výdaje tedy nelze odečítat od zdanitelných příjmů pro snížení základu daně z příjmů. O nedaňových výdajích pojednává především § 25 odst. 1 ZDP. Zde je uveden výčet výdajů, které nelze pro daňové účely uznat za výdaje vynaložené k dosažení, zajištění a udržení příjmů.

Není však pravdou, že výdaje uvedené v § 25 odst. 1 ZDP nikdy nemohou snižovat základ daně. Tyto výdaje se, pokud v daném období souvisí se zdanitelnými příjmy, překlasifikávají na výdaje daňové podle § 24 odst. 2 písm. zc) ZDP.

Např. podle § 25 odst. 1 písm. za) ZDP je nedaňovým výdajem nájemné za umělecká díla. Jestliže poplatník umělecké dílo dále pronajímá (jedná se tedy o podnájem), tak je nájemné, které musí poplatník hradit vlastníkovi, do výše příjmů z podnájmu (daného roku) daňovým výdajem. (Boněk, V., aj., 2001)

Častým omylem bývá domněnka, že daňová neuznatelnost plyne pouze z § 25 odst. 1 ZDP. Např. daňová neuznatelnost nájemného u finančního pronájmu s následnou koupí najaté věci plyne pouze z § 24 ZDP.

Za výdaje vynaložené k dosažení, zajištění a udržení příjmů nelze podle § 25 odst. 1 uznat např.

1. výdaje na pořízení hmotného a nehmotného majetku včetně splátek a úroků z úvěru a půjček spojených s jejich pořízením, jsou-li součástí jejich ocenění,
2. penále a pokuty s výjimkou smluvních pokut a úroků z prodlení, přírážky k pojistnému na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a k pojistnému na všeobecné zdravotní pojištění,
3. manka a škody přesahující náhrady s výjimkou škody vzniklé v důsledku živelních pohrom nebo škody způsobené podle potvrzení policie neznámým pachatelem,
4. zůstatkovou cenu hmotného a nehmotného majetku vyřazeného v důsledku darování nebo bezúplatného převodu, ke kterému není poplatník povinen podle zvláštního předpisu,

5. technické zhodnocení,
6. daň dědickou, darovací, daň z příjmů fyzických a právnických osob,
7. výdaje na reprezentaci, kterými jsou zejména výdaje na pohoštění, občerstvení a dary. Za dar se nepovažuje reklamní nebo propagační předmět, který je opatřen obchodní firmou nebo ochrannou známkou poskytovatele daru, jehož hodnota bez DPH nepřesahuje 500,-- a který není předmětem spotřební daně,
8. výdaje na osobní spotřebu,

Opět je nutné upozornit, že výčet výdajů, které nelze uznat za výdaje vynaložené k dosažení, zajištění a udržení příjmů, není v § 25 ZDP uveden jako vyčerpávající. Poplatník nebude moci za daňové považovat i jiné výdaje, které sice nejsou v § 25 odst. 1 ZDP uvedeny, ale zároveň nebudou splňovat podmínky pro uznání jako výdajů daňových (např. § 24 odst. 1 ZDP).

5.3 Zdanitelné a nezdanitelné příjmy (výnosy)

Také v této kapitole budu pro účely ZDP příjmy a výnosy označovat společným termínem *příjmy*.

Podobným způsobem jako je nutné v základu daně z příjmů zohlednit pouze daňové výdaje (náklady), je třeba zohlednit příjmy. Do základu daně musí vstupovat jen tzv. zdanitelné příjmy, které představují příjmy, jež budou podléhat dani z příjmů. Jako bylo nutné rozdílnost mezi příjmy a výdaji (náklady a výnosy) zvýšit o nedaňové výdaje (náklady), je nutné snížit rozdíl mezi příjmy a výdaji o tzv. příjmy nezahrnované do základu daně (nezdanitelné, nedaňové příjmy).

Při stanovení základu daně se tedy pracuje jen s daňovými (zdanitelnými) příjmy a daňovými výdaji.

Obecně se daň z příjmů odvádí z peněžních a nepeněžních příjmů. Za peněžní příjem se považuje příjem v hotovosti nebo úhrada připsaná na účet u peněžního ústavu. Pozor však u poplatníků, kteří vedou účetnictví – u nich do základu daně vstupuje již výnos na základě vystavené faktury, i když k faktickému přijetí úhrady nedošlo. Nepeněžním příjmem může být např. u pronajímatele výdaj hrazený nájemcem na najatém majetku se souhlasem pronajímatele nad rámec smlouveného nájemného. Existuje však řada příjmů, které do základu daně zahrnovány nejsou. Nejčastěji se bude jednat o:

- příjmy nepodléhající dani z příjmů fyzických osob, tj. příjmy vyloučené z předmětu daně,
- příjmy, které byly již zdaněny u zdroje srážkovou daní podle § 36 ZDP,
- příjmy osvobozené od daně z příjmů fyzických osob,
- příjmy, které již byly zdaněny podle ZDP u téhož poplatníka,
- příjmy související s výdaji neuznanými v předcházejících zdaňovacích obdobích jako výdaje daňové, a to maximálně do výše těchto neuznaných výdajů v předchozích zdaňovacích obdobích.

Předmětem daně z příjmů fyzických osob nejsou např.:

- a) příjmy získané nabytím akcií nebo podílových listů podle zvláštního předpisu, který upravuje podmínky převodu majetku státu na jiné osoby, zděděním, vydáním nebo darováním nemovitosti nebo movité věci anebo majetkového práva, s výjimkou příjmů z nich plynoucích a s výjimkou darů přijatých v souvislosti s výkonem činnosti podle § 6 nebo s podnikáním anebo s jinou samostatnou výdělečnou činností; předmětem daně u fyzických osob, provozujících školská a zdravotnická zařízení a zařízení na ochranu opuštěných zvířat, nebo ohrožených druhů zvířat, není však příjem získaný nabytím daru v souvislosti s provozováním těchto činností,
- b) úvěry a půjčky s výjimkou
 1. příjmu, který věřitel nabyl z vrácené půjčky nebo úvěru úplatným postoupením pohledávky vzniklé na základě této půjčky nebo úvěru, a to ve výši rovnající se rozdílu mezi příjmem plynoucím z vrácení půjčky nebo úvěru a cenou, za kterou byla pohledávka postoupena,
 2. příjmu, plynoucího poplatníkovi, který vede daňovou evidenci, z eskontního úvěru ze směnky, kterou je hrazena pohledávka

Z příjmu, který bude předmětem daně, však ještě nemusí vyplývat povinnost platit daň. ZDP vymezuje desítky druhů příjmů (především u fyzických osob), které mohou být za splnění určitých podmínek od daně osvobozeny.

Nejrozsáhlejším ustanovením týkající se osvobozených příjmů je § 4 odst. 1, který se týká obecně všech druhů příjmů. Dále je možné setkat se s osvobozenými příjmy fyzických osob ještě v § 6 a v § 10 ZDP, avšak zdejší osvobození se vztahuje pouze na dílčí příjmy

nabyté podle těchto paragrafů. Z příjmů, týkajících se běžného podnikatele, jsou osvobozeny např.:

- Dotace ze státního rozpočtu, z rozpočtu měst, obcí, krajů, státních fondů, Národního fondu, z přidělených grantů nebo příspěvek ze státního rozpočtu poskytnutý podle zákona o rozpočtových pravidlech a nebo dotace, granty a příspěvky z prostředků Evropských společenství, na pořízení hmotného majetku, na jeho technické zhodnocení a na odstranění následků živelní pohromy, s výjimkou dotací a příspěvků, které jsou účtovány do příjmů podle zákona o účetnictví,
- Příjmy plynoucí ve formě daru přijatého v souvislosti s podnikáním nebo jinou samostatnou výdělečnou činností jako reklamního předmětu opatřeného obchodním jménem nebo ochrannou známkou poskytovatele tohoto daru, jehož hodnota nepřesahuje 500 Kč,

Osvobození určitého příjmu nemusí být pro poplatníka vždy výhodné. Pokud by totiž nebyl příjem osvobozen od daně, bylo by možné proti němu za určitých okolností uplatnit daňové výdaje. Pokud by výdaje převýšily příjmy, vznikala by pro poplatníka výhodná daňová ztráta. Proto je významným pravidlem, že osvobození platí ze zákona a nelze se jej vzdát. (Boněk, V., aj., 2001)

Podle mého názoru se běžný podnikatel bude setkávat převážně s příjmy, které budou podléhat dani z příjmů. Spíše by měl svoji pozornost tedy zaměřit na výdaje (náklady) a na posouzení toho, které z nich bude moci považovat za daňové a které nikoli.

6. Vliv přechodu z vedení daňové evidence na účetnictví a naopak na základ daně z příjmů

Při přechodu z vedení daňové evidence na účetnictví, ať už dobrovolně či ze zákona, je nutné si uvědomit, že takový přechod bude mít vliv jak účetní tak daňový. Z hlediska účetnictví tento přechod upravuje § 61b vyhlášky č. 500/2002 Sb. Co se týče vlivu daňového, je nutné řídit se ZDP. V příloze č. 3 k ZDP je upraven postup při přechodu z daňové evidence na vedení účetnictví z hlediska daně z příjmů fyzických osob.

Nejdříve bude nutné provést inventarizaci a uzavřít daňovou evidenci. Na základě zjištěných stavů se základ daně z příjmů ve zdaňovacím období, ve kterém bylo zahájeno vedení účetnictví, zvýší o hodnotu zásob a cenin, hodnotu poskytnutých záloh s výjimkou záloh na hmotný majetek a hodnotu těch pohledávek, které by při úhradě byly zdanitelným příjmem. ZDP umožňuje hodnotu zásob a pohledávek, které poplatník evidoval v době zahájení vedení účetnictví, zahrnout do základu daně buď jednorázově v době zahájení vedení účetnictví nebo postupně po devět následujících zdaňovacích období. Důležité v předcházející větě je slovo *postupně*. Nemusí se tedy jednat o částky rovnoměrné, jak tomu bylo do konce roku 2003, ale lze např. do základu daně zahrnout první rok 12 % hodnoty zásob a ostatní roky po 11 % hodnoty zásob. Touto možností mají být zmírněny dopady přechodu z daňové evidence na vedení účetnictví. Pokud ale dojde k ukončení či přerušení podnikatelské činnosti v průběhu uvedených 9 let, tj. před uplynutím doby zahrnování zásob a pohledávek do základu daně, je nutné zvýšit ve zdaňovacím období, ve kterém byla činnost přerušena či ukončena, základ daně o hodnotu zásob a pohledávek, které ještě do základu daně zahrnuté nebyly.

Nutnost zvýšit daňový základ o hodnotu výše zmíněných položek vyplývá z jejich rozdílného zachycení v daňové evidenci a v účetnictví. Např. nákup zásob v daňové evidenci snižuje základ daně, zatímco v účetnictví základ daně sníží až spotřeba zásob. Aby tak zásoby nebyly uplatněny v daňových výdajích dvakrát, jednou v daňové evidenci při nákupu a podruhé v účetnictví při spotřebě, zvýší se o jejich hodnotu základ daně ve zdaňovacím období, kdy bylo zahájeno vedení účetnictví a jejich následná spotřeba v účetnictví již může představovat náklad snižující základ daně.

Dále je nutné základ daně ve zdaňovacím období, ve kterém bylo zahájeno vedení účetnictví, snížit o hodnotu přijatých záloh, hodnotu těch závazků, které by při úhradě byly

výdajem na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Nutnost snížit daňový základ o výše uvedené přijaté zálohy a závazky vyplývá opět z jejich rozdílného zachycení v daňové evidenci a v účetnictví.

Pakliže by nastala situace opačná, tj. přecházelo by se z účetnictví na daňovou evidenci, bylo by nutné se z hlediska daňového řídit Přílohou č. 2 k ZDP.

Pohledávky a závazky za kalendářní rok, v němž poplatník vedl účetnictví, které budou proplaceny v kalendářním roce, ve kterém poplatník vede daňovou evidenci, se vyloučí ze základu daně kalendářního roku, ve kterém poplatník vede daňovou evidenci a to tak, že závazky zvýší základ daně, pohledávky sníží základ daně. Tento postup opět vyplývá z rozdílného vlivu těchto položek na základ daně při zachycení v účetnictví a v daňové evidenci. Dalším krokem je, že o stav zásob a cenin za kalendářní rok, ve kterém poplatník vedl účetnictví, se sníží základ daně příjmů v kalendářním roce, ve kterém poplatník vede daňovou evidenci.

7. Daňové důsledky při ukončení podnikání

Postup poplatníků – fyzických osob pro případ ukončení jejich podnikatelské činnosti z hlediska daně z příjmů upravuje § 23 odst. 8 písm. b) ZDP.

Zákon v § 23 odst. 8 písm. b) bod 1 stanoví, že výsledek hospodaření (pro poplatníky vedoucí účetnictví), z něhož se vychází pro zjištění základu daně za zdaňovací období předcházející dni ukončení podnikatelské činnosti, se u poplatníků – fyzických osob upraví o zůstatky :

- vytvořených rezerv a opravných položek (zákonných) – základ daně o hodnotu rezerv zvýšit, jelikož rezervy snížily v jednom zdaňovacím základ daně a předpokládá se, že v následujících obdobích by se postupně základ daně zvyšoval. Jestliže ale dojde k ukončení podnikatelské činnosti, je nutné základ daně, který měl původně být zvyšován postupně při rozpouštění rezervy, zvýšit nyní najednou. Opravné položky rovněž snížily základ daně a při jejich rozpouštění (pominul-li by důvod pro jejich existenci) by byl základ daně navýšen. Pokud ale podnikatel ukončí svoji činnost, musí základ daně navýšit při tomto ukončení.
- výnosů příštích období, výdajů příštích období, příjmů příštích období a nákladů příštích. Výnosy příštích období znamenají přijetí platby v dřívějším období než se kterým skutečně souvisí. Jestliže podnikatel přijme v jednom zdaňovacím období platbu za službu poskytnutou až příští rok, ale následující rok se rozhodne ukončit podnikání, bude muset o výši této platby zvýšit svůj základ daně, jelikož daný výnos souvisí s tím obdobím (popř. ještě s budoucím), ve kterém svoji činnost ukončuje.

Náklady příštích období představují úhradu platby v dřívějším období než kterého se ve skutečnosti týkají. Jestliže podnikatel uhradil např. danou službu v jednom roce, avšak provedení této služby se týká až roku následujícího, a jestliže podnikatel v tomto následujícím období ukončí svoji podnikatelskou činnost, pak si při ukončení činnosti sníží svůj základ daně o výši nákladů příštích období, neboť se jedná o náklad, který by za normálních okolností (neukončení činnosti) představoval snížení jeho základu daně.

Příjem příštích období představuje pro podnikatele výnos daného období, jehož příjem bude až v období následujícím. Jestliže podnikatel takový výnos zaúčtoval, zvýšil si tím daňový základ a následné období očekává jeho úhradu. Pokud ale skončí

s podnikáním, zruší již minulé období uzavřenou smlouvu např. o provedení služby, žádný příjem (na základě loni účtovaného výnosu) neobdrží a tudíž si při ukončení své činnosti o výši příjmů příštích období daňový základ sníží.

Výdaj příštích období představuje náklad daného období, jež má být uhrazen v období příštím. Takovým nákladem si podnikatel snížil základ daně. V následujícím období očekává, že tento závazek uhradí. Pokud ale ukončí svoji činnost, zruší smlouvu a k žádné úhradě závazku následující období nedojde, musí si zvýšit základ daně o hodnotu výdajů příštích období.

Nájemné včetně nájemného u finančního leasingu se však do základu daně zahrne pouze v poměrné výši připadající ze sjednané doby na příslušné zdaňovací období do ukončení podnikatelské činnosti.

V § 23 odst. 8 písm. b) bod 2 zákon stanoví, že rozdíl mezi příjmy a výdaji (pro poplatníky vedoucí daňovou evidenci), z něhož se vychází pro zjištění základu daně za zdaňovací období předcházející dni ukončení podnikatelské činnosti, se u poplatníků – fyzických osob upraví o:

- výši pohledávek a závazků s výjimkou přijatých záloh – o hodnotu pohledávek je nutné základ daně zvýšit, neboť pohledávky by při jejich inkasu představovaly v daňové evidenci zdanitelný příjem. Jestliže ale dojde k inkasu po ukončení podnikatelské činnosti, už by do daňového základu nevstoupily. Proto se musí při ukončení podnikání základ daně o hodnotu pohledávek zvýšit. U závazků je tomu naopak.
- cenu nespotřebovaných zásob – o jejich hodnotu zvýšit základ daně, jelikož ty v daňové evidenci snížily daňový základ již při pořízení. Protože ale podnikatel veškeré zásoby do ukončení činnosti neprodal, k jejich faktické spotřebě nedošlo (a při podnikání již nedojde), měl by podnikatel snížený daňový základ o něco, co už nepatří do obchodního majetku, ale náleží to fyzické osobě – „nepodnikateli“.
- zůstatky vytvořených rezerv (zákonných)

Od roku 2004 je v ZDP zaveden institut tzv. minimálního základu daně. §7c odst. 3 stanoví, že minimální základ daně se nevztahuje na poplatníka ve zdaňovacím období:

- ve kterém zahájil nebo ukončil podnikatelskou činnost,

- bezprostředně následujícím po zdaňovacím období, ve kterém zahájil podnikatelskou činnost.

Ukončí-li tedy poplatník s příjmy podle § 7 odst. 1 písm. a) až c) ZDP činnost, minimální základ se na něho v roce ukončení činnosti vztahovat nebude.

8. Popis současné situace u vybraného daňového subjektu, simulace jeho možných situací

V praktické části diplomové práce se pokusím nastínit způsob, jakým podnikatel – fyzická osoba vypořádá přechod z vedení účetnictví na daňovou evidenci, z vedení daňové evidence na účetnictví, jaký dopad má takový přechod po účetní a daňové stránce, poukáži na rozdílné dopady některých účetních případů na základ daně z příjmů podle toho, zda jsou vedeny v daňové evidenci či v účetnictví, a vyhodnotím, zda současná evidence konkrétního daňového subjektu je odpovídající jeho podnikatelské činnosti.

Vycházím ze skutečných údajů účetní jednotky, která se zabývá vytvářením dnes velmi rozšířených webových stránek, tvorbou internetových aplikací a poskytováním technických služeb v oblasti internetu.

Pan Karel Novák žijící v Českých Budějovicích se rozhodl, že by si vedle svého zaměstnání prodavače v supermarketu mohl čas od času přivydělat tvorbou webových stránek na zakázku, neboť počítače jsou pro něho již pěknou řádku let hezkým koníčkem. Opatřil si živnostenský list a od roku 1998 začal v této oblasti podnikat a stal se účetní jednotkou. V této oblasti se mu dařilo natolik, že od roku 2003 zanechal povolání prodavače a tvorba internetových stránek se stala jeho hlavní výdělečnou činností. Není plátcem DPH.

Já v této práci vycházím z jeho údajů v účetnictví za rok 2004. Pan Novák prý sice nemá v úmyslu přecházet z účetnictví na daňovou evidenci, nicméně já jeho dat využiji a pokusím se na nich ukázat daňové a účetní řešení přechodu z účetnictví na daňovou evidenci a naopak.

8.1 Přechod z účetnictví na vedení daňové evidence

Pan Novák měl k 31. 12. 2004 na účtech následující zůstatky:

022000 Samostatné movité věci a soubory movitých věcí – MD 48 582,--

082000 Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí –

MD (minus) 48 582,--

211000 Pokladna – MD 69 744,--
221000 Účty v bankách – MD 247 471,--
311000 Pohledávky z obchodního styku – MD 197 122,--
314400 Záloha – Eurotel – MD – 15 555,--
314600 Záloha - Globe Internet MD 800,--
321000 Závazky z obchodních vztahů D 118 344,--
324000 Přijaté zálohy – D 7 000,--
336100 Zúčtování s OSSZ – D 12 577,--
336200 Zúčtování s VZP – D 6 975,--
345000 Ostatní daně a poplatky – D 3 000,--
391000 Opravná položka k pohledávkám - D 18 810,--
491000 Účet individuálního podnikatele – D 363 986 ,--

Řekněme, že pan Novák hodlá od 1.1. 2005 přejít na daňovou evidenci. Řekněme, že z nějakých důvodů mu účtování nevyhovuje, např. zdá se mu příliš složité a chce v následujících letech vést daňovou evidenci. Takový přechod je samozřejmě možný, avšak nesmí být porušeny zákonné podmínky:

□ nesmí se jednat o osobu, jež by měla povinnost vést účetnictví dle § 1 odst. 2 zákona o účetnictví. Tuto podmínku pan Novák splňuje, neboť

- není zapsán jako podnikatel v obchodním rejstříku
- neměl za bezprostředně předcházející kalendářní rok obrat vyšší než 15 miliónů korun

□ druhá podmínka vyplývá z § 4 odst. 7 ZoÚ, jež stanoví, že účetní jednotky mohou ukončit vedení účetnictví nejdříve po uplynutí pěti po sobě jdoucích účetních období, ve kterých vedly účetnictví. I tuto podmínku by pan Novák splňoval, neboť rok 2004 byl již sedmým rokem, kdy vedl účetnictví.

Jak tedy bude přechod z účetnictví na daňovou evidenci vypadat po účetní stránce?

Vykázané konečné zůstatky na rozvahových účtech se převedou na účet 491 – účet *individuálního podnikatele*, na kterém dojde k vyrovnání aktivních a pasivních účtů rozvahy. Následně se provede zápis těchto zůstatků do knih daňové evidence.

022000 - samostatné movité věci a soubory movitých věcí	491000 - účet individuálního podnikatele	082000 - oprávky k SMV a souborům movitých věcí
48 580	48 580	48 580
211000 - pokladna	69 744	321000 - závazky z obchodních vztahů
69 744	69 744	118 344
221000 - bankovní účty	247 471	324000 - přijaté zálohy
247 471	247 471	7 000
311000 - pohledávky z obchodního styku	197 122	336100 - zúčtování s OSSZ
197 122	197 122	12 577
314400 - poskytnuté provozní zálohy - Eurotel	15 555	336200 - zúčtování s VZP
15 555	15 555	6 975
314600 - poskytnuté provozní zálohy - Globe Internet	800	345000 - ostatní daně a poplatky
800	800	3 000
		391000 - opravná položka k pohledávkám
		18 810
		18 810

Tímto bychom se s přechodem vypořádali v účetnictví. Nyní se však musíme přesunout do daňové evidence a zůstatky z účetnictví zaznamenat zde. Jednotlivé zůstatky zapíšeme do knih daňové evidence.

Zůstatek účtů 211000 - pokladna a 221000 - bankovní účty se převede do peněžního deníku. Peněžní deník – příjem 69 744,-- a 247 471,--.

Zůstatek z účtu 022000 – samostatné movité věci a soubory movitých věcí a současně zůstatek účtu 082000 – oprávký k SMV a souborům movitých věcí se zapíše na inventární kartu. Inventární karta – hodnota majetku 48 582,--, odepsáno 48 582,--, čili majetek plně odepsán. Nicméně je nutné ho evidovat.

Zůstatky účtů 311000 Pohledávky z obchodního styku 197 122,--, 314400 Záloha – Eurotel 15 555,-- a 314600 Záloha - Globe Internet 800,-- se zapíše do knihy pohledávek.

Podobně tomu bude na straně pasiv. Zůstatky účtů 321000 Závazky z obchodních vztahů 118 344,-- , 324000 Přijaté zálohy 7 000,--, 336100 Zúčtování s OSSZ D 12 577,--, 336200 Zúčtování s VZP 6 975,-- a 345000 Ostatní daně a poplatky 3 000,-- převedeme do knihy závazků.

Nyní si lze povšimnout, že jediný účet, jehož zůstatek jsme nepřevedli do daňové evidence, je účet 391000 Opravná položka k pohledávkám se zůstatkem 18 810,--. Je to logické, neboť v daňové evidenci není prostor pro uplatnění opravných položek k pohledávkám. Tyto položky, pakliže se jedná o daňově účinné opravné položky k pohledávkám, mají v účetnictví zmírnit daňové důsledky dopadající na účetní jednotku. Jedná se o to, že účetní jednotka zdaňuje své výnosy bez ohledu na to, zda byly skutečně zaplacený či nikoli. V případě, že účetní jednotka vlastní pohledávku, která je již delší dobu po lhůtě splatnosti, nabízí daňová legislativa možnost tvorby opravné položky k takovéto pohledávce po lhůtě splatnosti, (samozřejmě při splnění dalších zákonných podmínek) a tím možnost snížení základu daně z příjmů. V daňové evidenci jsou však zdaňovány až skutečně obdržené příjmy, čili tvorba opravné položky zde nepřichází v úvahu.

Účetní vypořádání při přechodu z účetnictví na daňovou evidenci bychom měli hotové. To však samo o sobě nestačí. Je nutné ještě provést vypořádání takzvaně daňové. Toto vypořádání upravuje Příloha č. 2 k zákonu o daních z příjmů. Tato příloha stanoví, že při přechodu z vedení účetnictví na daňovou evidenci je postup pro účely zákona tento:

Pohledávky a závazky za kalendářní rok, v němž poplatník vedl účetnictví, které budou proplaceny v kalendářním roce, ve kterém poplatník vede daňovou evidenci, se vyloučí ze základu daně kalendářního roku, ve kterém poplatník vede daňovou evidenci, a to

- *závazky zvýší základ daně,*
- *pohledávky sníží základ daně*

Takový způsob vyplývá z rozdílů principu účetnictví a daňové evidence. V účetnictví již vznik samotného závazku snižuje základ daně. V daňové evidenci je základ daně snížen až při skutečné úhradě závazku. Proto aby nedošlo k dvojímu snížení základu daně, jedenkrát v účetnictví a poté rovněž v daňové evidenci po přechodu z účetnictví, je nutné při přechodu z účetnictví na daňovou evidenci o hodnotu závazků daňový základ zvýšit. Samozřejmě se uvažují pouze výdaje (náklady), které jsou výdaji na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Nedaňových výdajů se tedy daňové vypořádání netýká.

V našem případě pana Nováka se tedy základ daně zvýší o následující položky:

321000 Závazky z obchodních vztahů – D 118 344,--

324000 Přijaté zálohy – D 7 000,--

336100 Zúčtování s OSSZ – D 12 577,--

336200 Zúčtování s VZP – D 6 975,--

345000 Ostatní daně a poplatky – D 3 000,--

391000 Opravná položka k pohledávkám - D 18 810,--

Celkem tedy je nutné zvýšit základ daně o 166 706,--.

Podobně jako u závazků je tomu u pohledávek, ovšem v opačném „směru“. Pohledávky v účetnictví zvyšují základ daně bez ohledu na to, zda byly zaplacené či nikoli. V daňové evidenci se však zdaňují až skutečně obdržené příjmy. Proto aby nedošlo k dvojímu zdanění, jedenkrát v účetnictví a poté v daňové evidenci, je nutné o hodnotu těchto pohledávek při přechodu z účetnictví na daňovou evidenci základ daně snížit. V našem případě se tedy základ daně sníží o následující položky:

311000 Pohledávky z obchodního styku – MD 197 122,--

314400 Záloha – Eurotel – MD – 15 555,--

314600 Zálaha - Globe Internet MD 800,--

O hodnotu pohledávek ve výši 213 477,-- tedy snížíme daňový základ pana Nováka. Opět je nutné uvažovat pouze příjmy (výnosy), jež jsou předmětem daně a nejsou od daně osvobozené.

Pohledávky však nejsou jediným zdrojem, který by základ daně při přechodu z účetnictví na daňovou evidenci snížil. Příloha č. 2 k ZDP totiž dále hovoří o daňovém vypořádání stavu zásob a cenin. „*Stav zásob a cenin za kalendářní rok, ve kterém poplatník vedl účetnictví, sníží základ daně z příjmů v kalendářním roce, ve kterém poplatník vede daňovou evidenci.*“

Opět tento způsob vyplývá z odlišnosti principu účetnictví a daňové evidence. V účetnictví se zásoby projeví ve snížení základu daně až při jejich skutečné spotřebě. V daňové evidenci ale zásoby snižují základ daně ihned při pořízení. Protože by se po přechodu z účetnictví na daňovou evidenci zásoby nedostaly do základu daně jako položka snižující ho, vypořádá se takový rozdíl snížením základu daně v kalendářním roce, ve kterém vede podnikatel daňovou evidenci.

V našem případě pana Nováka se tento postup vůbec neuplatní, neboť pan Novák žádné zásoby neneviduje.

Celkový daňový efekt při přechodu pana Nováka z účetnictví na daňovou evidenci bude tedy takový, že základ daně se sníží o 46 771,-- (213 477,-- - 166 706,--).

8.2 Přechod z daňové evidence na účetnictví

Nyní si nastíníme situaci opačnou, v praxi častější, a tou je přechod z daňové evidence na vedení účetnictví. V tomto případě neexistují zákonem vymezené podmínky, jež by musely být splněny, aby takový přechod mohl být uskutečněn. Samozřejmě ale může nastat situace, kdy by podnikatel, jež vede daňovou evidenci musel povinně ze zákona přejít na vedení účetnictví. To by bylo za předpokladu, že by např. překročil zákonem stanovený limit výše obrátu pro vedení účetnictví nebo byl zapsán v obchodním rejstříku apod. (viz kapitola 1).

Konečné stavy jednotlivých složek majetku a závazků v daňové evidenci pana Nováka k 31.12. 2004:

- *Peněžní deník:*
 - Peníze v hotovosti 69 744,--
 - Peníze na bankovním účtu 247 471,--
- *Inventární karty:*
 - Samostatné movité věci 48 580,--
 - Oprávky 48 580,--
- *Kniha pohledávek a závazků:*
 - Závazky vůči dodavatelům 118 344,--
 - Přijaté zálohy 7 000,--
 - Zdravotní pojištění 6 975,--
 - Sociální pojištění 12 577,--
 - Závazky vůči finančnímu úřadu z titulu ostatních daní a poplatků 3000,--
 - Pohledávky z obchodního styku 197 122,--
 - Poskytnuté zálohy (Eurotel, Globe Internet) 16 355,--

Přechod pana Nováka z vedení daňové evidence na vedení účetnictví k 1.1. 2005 je nutno účetně a daňově ošetřit.

Přechod z daňové evidence na účetnictví – účetní řešení

Veškeré stavy jednotlivých složek majetku a závazků zjištěné k 31.12. 2004 v daňové evidenci bude nutně určitým způsobem převést do účetnictví. Toto převedení se provede pomocí účtu 491 – *účet individuálního podnikatele*, proti kterému bude vždy příslušný účet majetku či závazků.

Podle Vyhlášky č. 500/2002 Sb. se stavy jednotlivých složek majetku a závazků převedou k prvnímu dni účetního období jako počáteční zůstatky příslušných rozvahových účtů. Rozdíl mezi součtem počátečních zůstatků nově otevřených účtů aktiv a mezi součtem počátečních zůstatků nově otevřených účtů pasiv se uvede na účet v účtové skupině 49, a to v závislosti na povaze zjištěného rozdílu (+/-) jako zůstatek aktivní nebo pasivní.

082000 - oprávky k SMV a souborům movitých věcí	491000 - účet individuálního podnikatele	022000 - samostatné movité věci a soubory movitých věcí
48 580	48 580	48 580

321000 - závazky z obchodních vztahů		491000 - účet individuálního podnikatele		211000 - pokladna	
	118 344	118 344	69 744	69 744	
<hr/>					
324000 - přijaté zálohy				221000 - bankovní účty	
	7 000	7 000	247 471	247 471	
<hr/>					
336100 - zúčtování s OSSZ				311000 - pohledávky z obchodního styku	
	12 577	12 577	197 122	197 122	
<hr/>					
336200 - zúčtování s VZP				314400 - poskytnuté provozní zálohy - Eurotel	
	6 975	6 975	15 555	15 555	
<hr/>					
345000 - ostatní daně a poplatky				314600 - poskytnuté provozní zálohy - Globe Internet	
	3 000	3 000	800	800	
<hr/>					

Přechod z daňové evidence na účetnictví – daňové řešení

Při přechodu z daňové evidence na účetnictví nepostačuje pouze zaznamenat stavy jednotlivých složek majetku a závazků na účty. Pro zdaňovací období, ve kterém je zahájeno vedení účetnictví, je třeba určitým způsobem upravit základ daně z příjmů. Obecně dle Přílohy č. 3 k ZDP je nutné daňový základ zvýšit o hodnotu zásob, hodnotu poskytnutých záloh a hodnotu pohledávek jež by byly při úhradě zdanitelným příjmem a naopak snížit o hodnotu závazků, které by při úhradě v daňové evidenci byly daňovým výdajem. Tyto požadavky vyplývají z odlišného zachycení vyjmenovaných položek v daňové evidenci a účetnictví.

V daňové evidenci nakoupené zásoby snížily základ daně. V účetnictví bude základ daně snižovat až spotřeba těchto zásob. Aby zásoby nebyly v daňových výdajích dvakrát, jednou v daňové evidenci při nákupu a podruhé v účetnictví při spotřebě, musí se o jejich hodnotu zvýšit základ daně ve zdaňovacím období, ve kterém je započato vedení účetnictví. Následná spotřeba těchto zásob v účetnictví již může představovat náklad snižující daňový základ. ZDP v § 23 odst. 14 stanoví, že při přechodu z daňové evidence na vedení účetnictví lze hodnotu zásob do základu daně zahrnout buďto jednorázově v době zahájení vedení účetnictví nebo postupně po 9 následujících zdaňovacích obdobích. V našem případě pana Nováka se nebude o zásoby upravovat základ daně, jelikož pan Novák žádné zásoby neeviduje.

Podobně jako je tomu u zásob, je tomu u poskytnutých záloh. V daňové evidenci zaplacené zálohy již snížily základ daně. V účetnictví dojde ke snížení daňového základu až při fakturaci. Proto je nyní nutné zvýšit základ daně, aby se nesnižoval dvakrát – poprvé v daňové evidenci při zaplacení zálohy, podruhé v účetnictví při fakturaci. Pan Novák ve zdaňovacím období 2004 zvýší svůj základ daně o výši zaplacených záloh, tj. o 16 355,--.

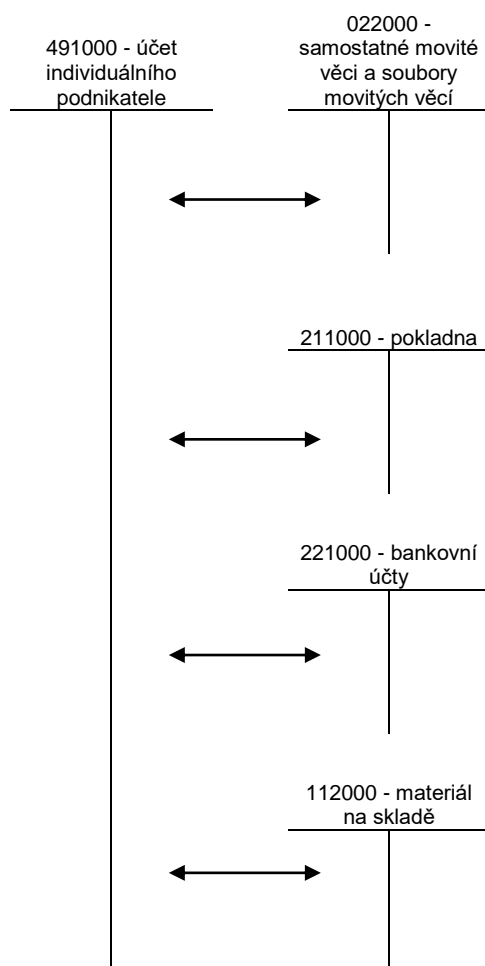
Dále je nutné zvýšit základ daně o hodnotu pohledávek, které by při úhradě byly zdanitelným příjmem. V našem případě by se tedy měl zvýšit základ daně v roce 2004 o 197 122,--. Ovšem § 23 odst. 14 ZDP stanoví, že je možné hodnotu pohledávek, které poplatník evidoval v době zahájení vedení účetnictví, zahrnout do základu daně buď jednorázově v době zahájení vedení účetnictví nebo postupně po 9 (resp. po 5 pro rok 2004 – případ pana Nováka) následujících zdaňovacích obdobích. Pan Novák tedy základ daně nemusí zvýšit o celou výši pohledávek ale např. pouze o jednu pětinu této hodnoty, tj. 39 424,--.

Základ daně bude pan Novák také snižovat, a to o hodnotu přijatých záloh a o hodnotu závazků, které by při úhradě v daňové evidenci byly daňovým výdajem. Pan Novák tedy sníží svůj základ daně o 147 896,-- (118 344,-- *závazky vůči dodavatelům*, 6 975,-- *závazky vůči zdravotním pojišťovnám*, 12 577,-- *závazky vůči institucím sociálního zabezpečení*, 3 000,-- *závazky vůči finančnímu úřadu z titulu ostatních daní a poplatků*, 7 000,-- *přijaté zálohy*).

Celkový daňový dopad pana Nováka z titulu přechodu z daňové evidence na účetnictví je snížení základu daně o 92 117,-- (147 896 – 16 355 – 39 424).

8.3 Zahájení a ukončení podnikání – účetní a daňové důsledky

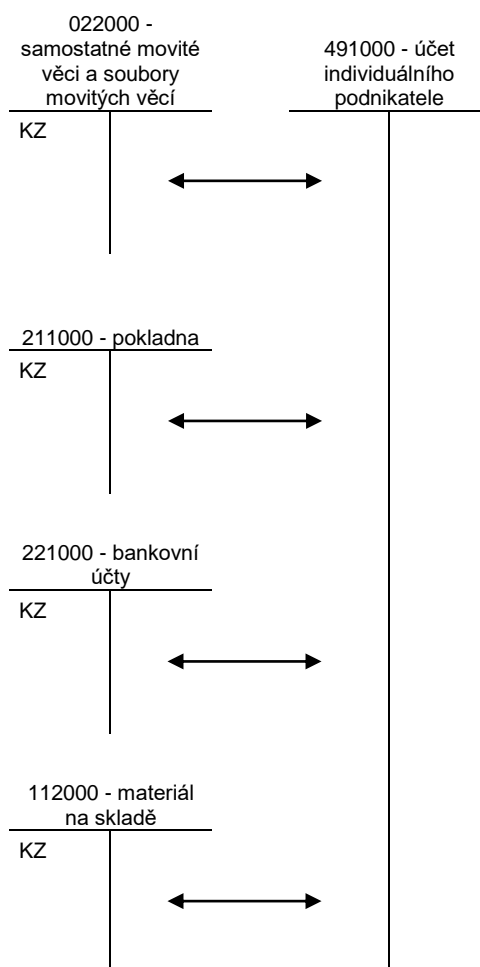
Na tomto místě by bylo vhodné poukázat na to, jak by se podnikatel vypořádal s tím, kdyby podnikat začínal, potažmo začínal účtovat. V tomto případě by podnikatel samozřejmě neměl žádné závazky ani pohledávky z obchodních vztahů, ale šlo by pouze o to, zaznamenat jakési počáteční vklady podnikatele do podnikání. Jde zejména o vklad peněžitý, ať už v hotovosti či na bankovním účtu, a o vklad nepeněžitý, např. vklad dlouhodobého hmotného majetku či zásob. Tyto vklady by se do účetnictví zaznamenaly přes účet 491 – účet individuálního podnikatele a samozřejmě na příslušné účty majetku (např. 211 - pokladna, 221 - bankovní účty, 022 - samostatné movité věci a soubory movitých věcí, 112 - materiál na skladě apod.)

Jednotlivé aktivní rozvahové účty představují majetek podnikatele vložený do podnikání, účet individuálního podnikatele představuje zdroje krytí těchto aktiv. Vklady

jako takové nemají samozřejmě žádný vliv na základ daně. Základu daně se dotkne až samotné hospodaření příslušného účetního období.

Zkusme se podívat na situaci opačnou, čili ukončení podnikání. Předpokládejme, že všechny pohledávky a závazky jsou vyrovnané. Nyní je nutné převést podnikatelův obchodní majetek z podnikání a vypořádat daňové důsledky. Účetně majetek vyřadíme pomocí účtu 491 – *účet individuálního podnikatele* a účtů majetku např. 211 – *pokladna*, 022 – *samostatné movité věci a soubory movitých věcí* apod.

Složitější to ale je s vypořádáním daňovým. V první řadě se bude zdaňovat samozřejmě hospodářský výsledek daného účetního období. To by v daný okamžik bylo vše. V následujících letech ale musí (bývalý) podnikatel sledovat movitý i nemovitý majetek, který předtím využíval ke své podnikatelské činnosti. Pokud by totiž došlo k jeho prodeji, např. prodej počítače nebo budovy, jež byly zahrnuty v obchodním majetku podnikatele, podnikatel by musel příjem z takového prodeje zdanit. Respektive musel by ho zdanit v případě, že by nebyla dodržena časová lhůta pro osvobození takového příjmu

od daně dle § 4 odst. 1 ZDP. § 4 odst. 1 písm. b) stanoví, že od daně jsou osvobozeny příjmy z *prodeje nemovitostí, bytů nebo nebytových prostor neuvedených pod písmenem a), přesáhne-li doba mezi nabytím a prodejem dobu pěti let. (...) Osvobození se nevztahuje na příjmy z prodeje nemovitostí, bytů (...), pokud jsou nebo byly zahrnuty do obchodního majetku pro výkon podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti, a to do pěti let o jejich vyřazení z obchodního majetku.* Podobně je tomu u movitého majetku, pro který je v § 4 odst. 1 písm. c) ZDP stanoveno, že od daně jsou osvobozeny *příjmy z prodeje movitých věcí. (...) Osvobození se nevztahuje rovněž na příjmy z prodeje movitých věcí, včetně příjmů z prodeje movitých věcí uvedených v odstavci 1 písm. g), pokud jsou nebo byly zahrnuty do obchodního majetku pro výkon podnikatelské a jiné samostatné výdělečné činnosti poplatníka, a to do pěti let od jejich vyřazení z obchodního majetku.* Z toho tedy vyplývá, že pokud by „podnikatel“ už jako nepodnikající fyzická osoba prodal např. počítač, který měl zahrnutý v obchodním majetku, v průběhu pěti let od ukončení podnikání, resp. vyřazení z obchodního majetku, musel by příjem z tohoto prodeje zdanit.

Pokud by podnikatel účtoval v průběhu svého podnikání o rezervách, opravných položkách a o časovém rozlišení, bylo by ještě nutné upravit hospodářský výsledek o zůstatky těchto položek (viz kapitola 7).

8.4 Základ daně konkrétního daňového subjektu

Abychom si udělali trochu konkrétnější představu o hospodaření pana Nováka, podívejme se ve zkratce na jeho nákladové a výnosové účty, jejich stavy za rok 2004 a spočítejme základ daně z příjmů.

Pan Novák měl v roce 2004 na výsledkových účtech následující stavy:

602000 - tržby z prodeje služeb	501000 - spotřeba materiálu
71 624	29 365
602100 - tržby za webové prezentace	512000 - Cestovné
176 314	1 895

602200 - tržby za registraci domén	80 460	518000 - Ostatní služby	2 609
602300 - tržby za webhosting	169 828	518100 - ostatní služby - internetové služby	82 041
602400 - tržby za technický dohled	10 080	518400 - ostatní služby - telefon	8 884
602600 - tržby z prodeje služeb - www.nocleh.cz	23 320	518700 - ostatní služby - reklama	4 960
		526000 - sociální náklady individuálního podnikatele	38 615
		531000 - daň silniční	3 150
		558000 - Tvorba zákonných opravných položek	7 205
		559000 - tvorba opravných položek	5 855

Pro výpočet základu daně je rozhodující, které z těchto účtů jsou tzv. daňově uznatelné a které nikoli. Vyjma účtu 559 – *tvorba opravných položek* budou všechny položky vstupovat do základu daně. Základ daně (jako rozdíl mezi daňovými výnosy a daňovými náklady) bude tedy činit **352 902 Kč**.

Nyní nastíním výpočet základu daně z příjmů pana Nováka, pokud by vycházel ze stejných finančních údajů, avšak pohyboval by se v rámci daňové evidence. Vzhledem k tomu, že mám k dispozici pouze údaje k 31.12. 2004 a neznám tak počáteční zůstatky na rozvahových účtech, budu vycházet z toho, že tyto zůstatky byly k 1.1. 2004 nulové. Považuji to za lepší variantu, než kdybych výši těchto počátečních stavů vymýšlel.

K výpočtu základu daně z příjmů v daňové evidenci využijeme částky na nákladových a výnosových účtech a porovnáme je s příslušnými relevantními rozvahovými účty tak, abychom získaly skutečně obdržené daňové příjmy a výdaje. Jedná se o to, že výnosy vykázané a zdaňované v účetnictví, ještě nemusí znamenat skutečně obdržený příjem v daňové evidenci. Proto vytvoříme sumu zdanitelných výnosů (v našem případě se jedná o veškeré výnosové účty – viz výše) a od těchto výnosů odečteme pohledávky z obchodního styku (na účtu 311000) a přičteme přijaté provozní zálohy (na účtu 324000). Tím dostaneme skutečně obdržené příjmy pana Nováka za rok 2004. On totiž na výnosové účty zaznamenal veškeré nárokované platby a proti nim měl buďto obdržené příjmy do pokladny (211000) popř. na bankovní účet a nebo proti nim stály pohledávky, jež znamenaly dosud neuhrazené nároky. Proto odečtením výnosů a neuhrazených pohledávek získáme zdanitelné příjmy. Ovšem jelikož se vyskytly i přijaté provozní zálohy, které rovněž podléhají dani z příjmů, je nutné tyto provozní zálohy také mezi zdanitelné příjmy započítat. V podstatě se jedná o transformaci výnosů na příjmy. Když uvedeme konkrétní čísla, bude postup výpočtu zdanitelných příjmů vypadat následovně:

$$\text{Příjmy} = 71\,624 \text{ (602000 Tržby z prodeje služeb)} + 176\,314 \text{ (602100 Tržby za webové prezentace)} + 80\,460 \text{ (602200 Tržby za registraci domén)} + 169\,828 \text{ (602300 Tržby za webhosting)} + 10\,080 \text{ (602400 Tržby za technický dohled)} + 23\,320 \text{ (602600 Tržby z prodeje služeb – www.nocleh.cz)} = 531\,626 \text{ Kč}$$

K těmto příjmům přičteme přijaté zálohy ve výši 7 000,-- (324000 Přijaté zálohy) a odečteme pohledávky 197 122,-- (311000 Pohledávky z obchodního styku).

$531\ 626 + 7\ 000 - 197\ 122 = 341\ 504,--$. Tímto dostáváme částku zdanitelných příjmů pro případ výpočtu v daňové evidenci.

Podobně jako jsme nyní transformovali výnosy na příjmy, převedeme náklady na výdaje. K nákladům v tomto případě přičteme poskytnuté provozní zálohy a odečteme závazky. Zde se jedná o to, že chceme nyní získat skutečně vynaložené daňové výdaje. Náklady jako takové ale nepředstavují veškeré vynaložené výdaje, představují totiž částky i dosud neuhrazené nebo dokonce částky, které ani uhrazené nebudou (např. tvorba opravných položek), a proto je nutné vyčíslit rozdíl mezi relevantními náklady a jim odpovídajícími rozvahovými účty. V podstatě budeme odečítat závazky od nákladů, a to v několika krocích neboť můžeme jisté druhy nákladů rozlišovat.

První skupinu tvoří náklady související přímo s provozem. Jedná se o účty:

501000 – spotřeba materiálu - částka 29 365,--

512000 – cestovné - částka 1 895,--

518000 – ostatní služby – částka 2 609,--

518100 – ostatní služby – internetové služby - částka 82 041,--

518400 – ostatní služby – telefon – částka 8 884,--

518700 – ostatní služby – reklama – částka 4 960,--

Od těchto nákladů (129 754,--) se odečtou běžné závazky, konkrétně Závazky z obchodních vztahů ve výši 118 344,--.

Druhou skupinu nákladů tvoří tzv. sociální náklady. Jedná se o účet 526000 *Sociální náklady individuálního podnikatele* s částkou 38 615,--. Od těchto nákladů se odečtou závazky na účtech 336100 *Zúčtování s OSSZ* s částkou 12 577,-- a 336200 *Zúčtování s VZP* – s částkou 6 975,--. Částka na nákladovém účtu představuje jakousi celkovou povinnost poplatníka z titulu sociálních odvodů, částky na rozvahových účtech představují dosud neuhrazené povinnosti z téhož samého titulu. Tímto způsobem v podstatě získáme skutečně uhrazené „sociální a zdravotní pojištění,“ a tím pádem i skutečně vynaložený výdaj.

Poslední skupinou je silniční daň na účtu 531000 – *daň silniční* s částkou 3 150,-- od které se odečte částka 3 000,-- z účtu 345000 *Ostatní daně a poplatky*. Důvod je podobný jako v předcházejícím případě. Na nákladovém účtu je předepsána celková povinnost z titulu daně, na rozvahovém účtu dosud neuhrazená povinnost.

S dalšími náklady (opravné položky) se neuvažuje, neboť s těmi se v daňové evidenci neoperuje. Musíme ale ještě přičíst vynaložené zálohy, které budou pro poplatníka vedoucí daňovou evidenci rovněž představovat snížení základu daně (15 555,-- – záloha Eurotel a 800,-- – záloha Globe Intenet).

Dohromady tedy získáváme následující výpočet zdanitelných výdajů:

129 754 (náklady související s provozem) – 118 344 (závazky z obchodních vztahů)
+ 38 615 (sociální náklady individuálního podnikatele) – 12 577 (zúčtování s OSSZ) –
6 975 (zúčtování s VZP) + 3150 (silniční daň) – 3 000 (ostatní daně a poplatky) + 15 555
(záloha Eurotel) + 800 (záloha Globe Internet) = 46 978

Rozdílem zdanitelných příjmů a zdanitelných výdajů (341 504 - 46 978) získáváme základ daně podnikatele zjištěný v daňové evidenci ve výši **294 526,--**.

Základ daně zjištěný v daňové evidenci je tedy o 58 376,-- nižší než základ daně zjištěný v daňové evidenci.

Jako výhodnější z hlediska výše základu daně z příjmů se tedy jeví stanovení základu daně z příjmů v daňové evidenci.

8.5 Vybrané účetní operace podnikatele v roce 2004

V následující podkapitole uvedu některé typické účetní případy pana Nováka, se kterými se nejčastěji během svého podnikání setkává a jejich dopad na základ daně. Upozorňuji, že jde pouze o výběr několika účetních případů.

Označení používaných dokladů:

VBÚ výpis z bankovního účtu

FaD dodavatelská (přijatá) faktura

- 1) VBÚ - v lednu 2005 bylo odvedeno zdravotní pojištění za prosinec 2004 6 975,--
- v lednu 2005 bylo odvedeno sociální pojištění za prosinec 2004 12 577,--

<u>221000 – bankovní účty</u>	<u>336200 – zúčtování s VZP</u>
6 975	6 975
12 577	<u>336100 – zúčtování s OSSZ</u> 12 577

Odvody zákonných sociálních a zdravotních pojištění představují v účetnictví vyrovnání závazků vůči institucím sociálního zabezpečení a zdravotním pojišťovnám oproti úbytku peněz z bankovního účtu. Základ daně by tyto položky snížily při úpravě daňového základu v rámci přechodu z daňové evidence na účetnictví jako položky představující část závazků, které by při úhradě v daňové evidenci byly daňovým výdajem.

Pokud bychom uvažovali pouze účetnictví (nikoli přechod z daňové evidence na účetnictví), základ daně by byl ovlivněn při předpisu zákonných pojištění. Na účtu 336100 – zúčtování s OSSZ a 336200 – zúčtování s VZP by se objevil závazek z titulu záloh na zdravotní a sociální pojištění podnikatele oproti účtu 526 - sociální náklady individuálního podnikatele (526/336). ZDP stanoví, že výše zmíněné pojistné je u poplatníků, kteří vedou účetnictví, daňovým nákladem jen pokud bylo zaplacené, a to nejpozději do konce měsíce následujícího po uplynutí zdaňovacího období (tj. u fyzických osob do 31.1.). Často se v praxi stává, že podnikatel sice předepíše povinnost odvodu sociálního a zdravotního pojištění, ale již jej neodvede příslušným zdravotním pojišťovnám a okresní správě sociálního zabezpečení. Cíleně a efektivně je tak snižován základ daně a to přesto, že existuje neuhrazený dluh vůči státu. Z tohoto důvodu je v ZDP zakotvena výše zmíněná podmínka o daňové uznatelnosti sraženého zdravotního a sociálního pojištění jen v případě, bylo-li zaplacené. Pokud by tedy pojistné nebylo do 31.1. zaplacené, musel by podnikatel o toto nezaplacené pojistné zvýšit svůj daňový základ. Ve zdaňovacím období, ve kterém by došlo k následnému zaplacení pojistného, by se o toto pojistné daňový základ snížil.

V daňové evidenci by odvod zákonného sociálního a zdravotního pojištění představoval daňový výdaj. Zaznamenán by byl v peněžním deníku současně s odpisem

závazků vůči institucím sociálního zabezpečení a zdravotním pojišťovnám z knihy závazků.

2) VBÚ – byla poskytnuta záloha na internetové služby firmě Globe Internet 800,--

Operace se zálohami nemají v účetnictví vliv na výsledek hospodaření, resp. základ daně. Vliv na základ daně bude až při fakturaci po splnění smlouvy. Zatím se jedná jen o jakousi pohledávku z poskytnuté provozní zálohy zaznamenanou následovně:

221000 – bankovní účty		314600 – poskytnuté provozní zálohy	
800		800	

V daňové evidenci by představovala záloha poskytnutá dodavateli na nákup služeb daňový výdaj, neboť se jedná o pohyb peněz spojený s pořízením služby. Současně by byl proveden záznam o pohledávce z titulu zálohy za konkrétním dodavatelem do knihy pohledávek.

Na tomto místě však musím upozornit, že poskytnutí ani přijetí zálohy se nepovažuje ve smyslu ZoDPH za zdanitelné plnění a z toho důvodu se v případě úhrady zálohy nebude uplatňovat daň na vstupu. Pozor: nezaměňovat zálohu za částečnou úhradu, která již zdanitelným plněním je.

3) VBÚ – přijatá záloha od firmy Elektron s.r.o. za tvorbu webových stránek 7 000,--

Ani tento případ se zálohami nemá vliv na základ daně účetní jednotky. Jedná se pouze o závazek účetní jednotky, který sníží základ daně až při fakturaci služby.

324000 – přijaté zálohy		221000 – bankovní účty	
7 000		7 000	

V daňové evidenci by tato záloha zvýšila základ daně.

4) FaD – byla přijata dodavatelská faktura od firmy Nábytek Hovorka s.r.o. za nákup počítačového stolku 9 490,--

Přijatá faktura představuje pro podnikatele závazek. Jedná se o pořízení dlouhodobého majetku, ovšem nepřevyšující částku 40 000,--, podle které by takový majetek musel být z hlediska daňového zařazen mezi dlouhodobý hmotný majetek.

ZDP v § 26 odst. 2 písm. a) stanoví, že hmotným majetkem pro účely tohoto zákona se mimo jiné rozumí *samostatné movité věci, popřípadě soubory movitých věcí se samostatným technicko-ekonomickým určením, jejichž vstupní cena je vyšší než 40 000 Kč a mají provozně-technické funkce delší než jeden rok.*

Vyhláška č. 500/2002 Sb. v platném znění však uvádí, že dlouhodobým hmotným majetkem se rozumí mimo jiné samostatné movité věci a soubory movitých věcí se samostatným technicko-ekonomickým určením, s dobou použitelnosti delší než 1 rok a od výše ocenění stanovené účetní jednotkou; při stanovení výše ocenění majetku, který bude považován za dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný, je nutno respektovat zejména princip významnosti a věrného a poctivého zobrazení majetku a vykázaného hospodářského výsledku v účetní závěrce. Z toho vyplývá, že účetní jednotka si stanoví pravidla (nejlépe formou vnitropodnikové směrnice) pro stanovení výše vstupní ceny, od které bude považovat pořízení majetku s dobou použitelnosti delší než 1 rok za dlouhodobý hmotný majetek účtovaný v účtové skupině 02. Ostatní věci, jejichž doba použitelnosti bude delší než 1 rok, avšak jejich vstupní cena bude nižší než stanovená hodnotová hranice, budou účtovány po jejich vydání do užívání do nákladů a budou označovány jako drobný hmotný majetek a bude o nich účtováno jako o zásobách. Proto bude nutné vést jeho operativní evidenci a inventarizovat ho.

Pro většinu účetních jednotek však bude velice praktické sladit účetní pravidla s pravidly daňovými [§ 26 odst. 2 písm a) ZDP] a za hmotný majetek odpisovaný tak považovat samostatné movité věci se vstupní cenou vyšší než 40 000,-- a dobou použitelnosti delší než 1 rok. Pro ostatní dlouhodobý majetek s dobou použitelnosti delší než 1 rok je vhodné stanovit pravidla ve vnitropodnikové např. takto:

- předměty s dobou použitelnosti delší než 1 rok a ve vstupní ceně 10 000,-- až 40 000,-- účtovat jako dlouhodobý hmotný majetek (účtová skupina 02) a považovat jejich účetní odpisy za daňový náklad podle § 24 odst. 2 písm v) bod 1 ZDP

- předměty s dobou použitelnosti delší než 1 rok ve vstupní ceně 1 000 až 10 000,-- považovat za drobný hmotný majetek a účtovat o něm jako o zásobách (tj. vést jejich operativní evidenci a po vydání do užívání účtovat do nákladů)
- předměty s dobou použitelnosti delší než 1 rok ve vstupní ceně do 1 000,-- považovat za spotřební materiál a do nákladů účtovat jejich vydání do užívání nebo přímo jejich nákup (o těchto předmětech se již nepovede operativní evidenci).

Pan Novák má sladěná účetní pravidla s daňovými a za dlouhodobý hmotný majetek považuje samostatné movité věci se vstupní cenou vyšší než 40 000,-- a dobou použitelnosti delší než jeden rok.

Pořízení počítačového stolku bude evidovat jako zásobu, ovšem provede její jednorázový odpis do nákladů.

321000 - závazky z obchodních vztahů	112000 - materiál na skladě	501000 - spotřeba materiálu
1) 9490	1) 9490 2) 9490	2) 9490

V daňové evidenci by se přijatá faktura za nákup takového majetku zaznamenala v knize závazků a vzhledem k tomu, že majetek byl vydán do užívání, vystavila by se pro tento jakási skladní karta, na které bude po celou dobu své životnosti tento majetek evidován a až by došlo k proplacení faktury, byl by základ daně snížen.

Tolik tedy na ukázkou několik účetních případů pana Nováka. Nutno konstatovat, že většinu jeho účetních případů tvoří prodej služeb. Dále se pravidelně vyskytuje zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení (OSSZ) a zdravotního pojištění (VZP) a nákup služeb. Ostatní účetní případy jsou spíše ojedinělé.

Závěr

Základním smyslem daňové evidence je, že slouží ke zjištění rozdílu mezi daňovými příjmy a výdaji, ze kterého vychází základ daně z příjmů. Pokud není vedena nad rámec zákonné povinnosti, nelze ji využít pro zjištění efektivnosti podnikatelského hospodaření, pro vyjádření reálné ekonomické situace. Daňová evidence nepředstavuje systém vzájemné provázanosti veškerých účetních knih. Rozdíl mezi příjmy a výdaji nelze považovat za výsledek hospodaření, neboť na něho nemůže mít vliv např. přijatá půjčka či úvěr. Pokud by však podnikatel vedoucí daňovou evidenci chtěl znát efektivnost svého hospodaření, je možné, aby pro své potřeby vedl evidenci nad rámec ZDP, tj. vedl by např. evidenci příjmů a výdajů, ale na základě znalostí o účetnictví by je poté transformoval na výnosy a náklady, prováděl by inventarizaci veškerého svého majetku a závazků, nejen těch vyjmenovaných zákonem o daních z příjmů, zjišťoval by úhrny jednotlivých příjmů a výdajů častěji než pouze k poslednímu dni zdaňovacího období apod.

Výhody daňové evidence oproti účetnictví s ohledem na daň z příjmů:

- neuhrazené pohledávky nezvyšují základ daně, tj. daň je hrazena ze skutečně obdržených příjmů
- uhrazené zálohy na pořízení zásob a služeb snižují základ daně
- základ daně snižuje pořízení zásob (nikoliv až jejich spotřeba) – tuto výhodu je možné považovat za diskutabilní
- administrativní nenáročnost

Nevýhody daňové evidence oproti účetnictví s ohledem na daň z příjmů:

- základ daně snižují až skutečně uhrazené závazky
- nerespektování časové souvislosti, tj. do základu daně vstupují položky týkající se jiného zdaňovacího období
- přijaté zálohy na pořízení zásob a služeb zvyšují základ daně

Naopak účetnictví lze samo o sobě považovat za ucelený systém, který na základě ZoÚ představuje nástroj ke zjištění reálné finanční situace podnikatele. Díky metodě souvztažnosti ho lze považovat rovněž za vhodný kontrolní systém.

Výhody účetnictví oproti daňové evidenci s ohledem na daň z příjmů:

- základ daně snižují vzniklé, avšak neuhrazené, závazky

- respektování časové souvislosti výnosů a nákladů
- přijaté zálohy na pořízení zásob a služeb nezvyšují základ daně

Nevýhody účetnictví oproti daňové evidenci s ohledem na daň z příjmů:

- základ daně zvyšují realizované výnosy, tj. jsou zdaňovány i výnosy neuhrazené
- uhrazené zálohy na pořízení zásob a služeb nesnižují základ daně
- administrativně náročnější

Jednoznačné konstatování, že pro podnikatele – fyzickou osobu je pro jeho finanční evidenci v podnikání s ohledem na daň z příjmů vždy nejvýhodnější vést účetnictví nebo vždy daňovou evidenci by bylo nesprávné. Vždy bude záležet na konkrétních podmínkách v praxi - jaký je předmět podnikání, jaký je počet zaměstnanců, zda se obchoduje se zahraničím atd.

Osobně bych pro drobné podnikatele zabývající se obchodní činností preferoval vedení účetnictví (ve zjednodušeném rozsahu), neboť poskytuje nejen podklady pro stanovení základu daně z příjmů, ale především představuje reálný obraz podnikatelského hospodaření. Jsem si vědom toho, že účetnictví může být pro podnikatele administrativně náročné a jeho vedení nemusí být často v podnikatelských silách, musel by proto využít služeb účetních odborníků, což představuje další vynaložené náklady, ale myslím si, že je účelnější znát svoji skutečnou ekonomickou pozici a to preferovat před sice administrativně méně náročnějším, ale v podstatě o ničem nevypovídajícím vedením daňové evidence.

Chci však ještě jednou zdůraznit, že vždy bude záležet na individuálních podmínkách v praxi.

Panu Novákovi, z jehož údajů jsem při zpracování praktické části diplomové práce vycházel, bych naopak doporučil, aby opustil soustavu účetnictví a k evidenci své ekonomické aktivity využíval daňovou evidenci, jelikož:

- předmět jeho podnikatelské činnosti nevyžaduje tolik „složitou“ evidenci jež představuje vedení účetnictví
- není nutná důkladná evidence zásob, neboť neeviduje vysoké stavy zásob
- neeviduje vysoké stavy dlouhodobého majetku, čili pro kontrolu je postačující mít dlouhodobý majetek zanesen pouze na inventárních kartách
- převážnou část jeho účetních případů představuje prodej popř. nákup služeb, což není problém v daňové evidenci jednoduše zachytit. Záznam jeho

účetních případů v daňové evidenci bude pro něho v daňové evidenci dosti jednoduché.

- výsledky svého hospodaření snadno zjistí na základě knih daňové evidence (knihy závazků a pohledávek, deník příjmů a výdajů), nemá žádné mimořádné úvěry a půjčky, které by zkreslovaly vypovídací schopnost deníku příjmů a výdajů
- nenavyšoval by základ daně o vzniklé, dosud neuhrazené, pohledávky z obchodního styku. Na druhé straně sice nemůže o dosud neuhrazené závazky z obchodních vztahů základ daně snižovat, nicméně efekt navýšení daňového základu by byl větší (197 122,-- Pohledávky z obchodního styku vs. 118 344,-- Závazky z obchodních vztahů)
- uhrazené zálohy na pořízení služeb snížily základ daně o 16 355,-- (Eurotel, Internet Globe), zatímco přijaté zálohy navýšily základ „pouze“ o 7 000,--

Seznam použité literatury

1. BONĚK, V., aj. *Lexikon - daňové pojmy*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2001. 626 s. ISBN 80-7208-265-5
2. DOLEŽELOVÁ, M. *Daňová evidence 2005*. 1.vyd. Brno: CP Books, 2005. 102 s. ISBN 80-251-0524-5
3. HOVORKA, M. Co jsou to příjmy a jak je posuzovat. *Bulletin Komory daňových poradců ČR*, 2003, č. 9, s. 14-23.
4. HOVORKA, M. O daňových a nedaňových výdajích. *Bulletin Komory daňových poradců ČR*, 2003, č. 10, s. 14-24.
5. HOVORKA, M. Poslanci schválili novelu zákona o daních z příjmů. *Bulletin Komory daňových poradců ČR*, 2003, č. 11, s. 16-28.
6. MACHALA, O. Vedení daňové evidence v roce 2004 a přechod na vedení účetnictví k 1.1.2005. *Účetnictví*, 2005, č. 2, s. 9-21. ISSN 0139-5661
7. *Podvojně účetnictví 2002*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2002. 446 s. ISBN 80-247-0266-5
8. POKORNÁ, P. Přechod z daňové evidence na účetnictví. *Bulletin Komory daňových poradců ČR*, 2005, č. 1. s. 9-16
9. RYNEŠ, P. *Podvojně účetnictví a účetní závěrka*. Olomouc: Anag, 2005. 845 s. ISBN 80-7263-251-5
10. SEDLÁČEK, J. *Daňová evidence podnikatelů 2004*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2004. 144 s. ISBN 80-247-0829-9
11. SEDLÁKOVÁ, E. *Daňové výdaje od A do Z v roce 2005*. 1. vyd. Český Těšín: PORADCE s. r. o., 2005. 223 s. ISBN 80-7365-041-X
12. SEDLÁKOVÁ, E. Ukončení a přerušování činnosti poplatníka – fyzické osoby z hlediska daně z příjmů. *Účetnictví*, 2005, č. 9, s. 44- 52. ISSN 0139-5661
13. SEDLÁKOVÁ, E. Vedení daňové evidence nebo účetnictví. *Účetnictví*, 2005, č. 4, s. 23- 27 . ISSN 0139-5661
14. SEDLÁKOVÁ, E. Vybraná ustanovení novely zákona o daních z příjmů č. 438/2003 Sb. *Účetnictví*, 2004, č. 2, s. 53-61. ISSN 0139-5661
15. ŠTASTNÝ, Z., ŠKAMPA, J., NESROVNAL, J. *Daň z příjmů a podvojně účetnictví*. 1. vyd. Brno: KDP ČR, 2002. 702 s. ISBN 80-238-9950-3
16. Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů
17. Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

18. Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Seznam příloh

1. peněžní deník
2. deník příjmů a výdajů

Peněžní deník

Datum	Doklad	Text	Peněžní prostředky				Příjmy zahrnované do základu daně	z toho			Výdaje zahrnované do základu daně	z toho						Příjmy, které nesmějí ovlivnit základ daně	z toho		Výdaje, které nesmějí ovlivnit základ daně	z toho				Průběžné položky			
			v hotovosti včetně cenin		u peněžního ústavu			prodej zboží	prodej výrobků a služeb	ostatní		nákup materiálu	nákup zboží	mzdy	pojištění	provozní režie	DPH		ostatní	DPH		nákup dlouhodobého majetku	soukromý výběr	příjem	výdej				
			příjem	výdej	příjem	výdej																							
a	b	c	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25		

Deník příjmů a výdajů

Datum	Doklad	Text	Příjmy celkem	Daňové příjmy		Přijaté DPH	Výdaje celkem	Daňové výdaje		Placené DPH	Úpravy podle § 23	
				§ 7	§ 8			§ 7	§ 8		Zvyšující ZD	Snižující ZD
a	b	c	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10